

دبیرخانه شورای عالی حوزه علمیه خراسان

رشته تخصصی

کلام اسلامی

باکریش سلفی پژوهی

(مقطع تخصصی)

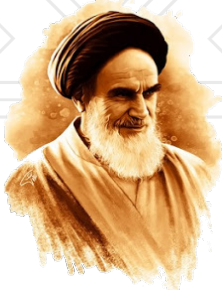

کمیسیون تخصصی آموزش شورای عالی حوزه علمیه خراسان

امام خمینی رحمت الله علیه

لازم است علما و مدرسین محترم نگذارند در درس‌هایی که مربوط به فقه است، و حوزه‌های فقهی و اصولی از طریقه مشایخ معظم که تنها راه برای حفظ فقه اسلامی است منحرف شوند و کوشش نمایند که هر روز بر دقت‌ها و بحث و نظرها و ابتکار و تحقیق‌ها افزوده شود و فقه سنتی که ارث سلف صالح است و انحراف از آن سست شدن ارکان تحقیق و تدقیق است محفوظ بماند و تحقیقات بر تحقیقات اضافه گردد و البته در رشته‌های دیگر علوم به مناسبت احتیاجات کشور و اسلام برنامه‌هایی تهیه خواهد شد و رجالی در آن رشته تربیت باید شود.

صحیفه امام خمینی (ره)، ج ۲۱، ص ۴۲۵ و ۴۲۶

مقام معظم رهبری مد ظله العالی

نظام آموزشی حوزه، باید نیازهای جامعه را در نظر بگیرد و متناسب با آن، مواد، متون و مباحث آموزشی، رشته‌های تخصصی، تعداد دانش‌پژوهان هر رشته، توزیع امکانات و... را سامان بدهد. نظام آموزشی حوزه، باید خود را به واقعیات جامعه نزدیک کند و مشکلات فقهی، اقتصادی، حقوقی، اخلاقی و... جامعه خود و جوامع بشری را پیدا و مطابق با آنها برنامه‌ریزی آموزشی بکند.

سخنرانی در جمع طلاب مدرسه ی عالی شهید مطهری، ۱۳۶۲/۹/۳۰

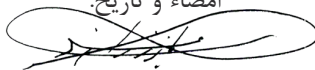
مشخصات سند	تنظیم و ویرایش	دریافت کنندگان سند
۱. تاریخ تنظیم و ویرایش: ۱۳۹۸ ۲. تاریخ تصویب: ۱۳۹۹/۰۳/۲۹ ۳. تاریخ ابلاغ: ۱۴۰۰/۰۱/۱۶ ۴. شماره مصوبه و سند: ۲۲۴/۱۱۲۵۸۴۰	۱. تنظیم: مرکز تخصصی مطالعات تطبیقی مذاهب اسلامی؛ ۲. ویرایش اول: کارگروه تخصصی فلسفه و کلام اسلامی کمیسیون تخصصی آموزش شورای عالی حوزه علمیه خراسان؛ ۳. ویرایش دوم: کمیسیون تخصصی آموزش شورای عالی حوزه علمیه خراسان	۱. مدیر حوزه علمیه خراسان؛ ۲. معاونت آموزشی حوزه علمیه خراسان؛ ۳. سایر معاونت‌ها و دفاتر حوزه علمیه خراسان؛ ۴. مدیران استانی خراسان شمالی و جنوبی؛ ۵. مدارس و مراکز تخصصی حوزه علمیه خراسان؛ ۶. دبیرخانه شورای عالی حوزه‌های علمیه (قم)؛ ۷. مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه (قم).

تأیید کنندگان سند

این رشته در یکصد و بیست و پنجمین جلسه شورای عالی حوزه علمیه خراسان در تاریخ ۱۳۹۹/۰۳/۲۹ به تصویب رسید.

محمدباقر فرزانه
دبیر شورای عالی حوزه علمیه خراسان

امضاء و تاریخ:

فهرست

فصل اول: کلیات ۶

مقدمه ۷

اهداف ۸

فصل دوم: برنامه‌های آموزشی و پژوهشی ۱۰

تعداد واحدهای درسی ۱۱

جدول عناوین و واحدهای درسی ۱۱

فصل سوم: عناوین و سرفصل‌های دروس ۱۵

کلام امامیه ۱۶

کلام متقارن ۱ (توحید) ۱۸

کلام متقارن ۲ (نبوت) ۲۱

کلام متقارن ۳ (معاد) ۲۴

امامت عامه ۲۶

امامت خاصه ۱ (امامت امام علی علیه السلام) ۲۹

امامت خاصه ۲ (امامت سایر ائمه علیهم السلام) ۳۱

عقاید خاص شیعه ۳۴

بررسی مذاهب کلامی اهل سنت ۳۷

جریان‌شناسی سلفیه ۱ ۳۹

جریان‌شناسی سلفیه ۲ ۴۱

جریان‌شناسی سلفیه معاصر ۴۴

نقد مبانی عام سلفیه ۴۶

نقد مبانی خاص سلفیه و وهابیت ۴۸

تقابل فکری سلفیه و تصوف ۵۰

فقه متقارن ۵۳

اصول فقه مقارن ۵۵

تاریخ و فرق تشیع ۵۷

فرق انحرافی ۶۰

شبهه‌شناسی کلامی ۶۲

شبهه‌شناسی فقهی ۶۴

شبهه‌شناسی تاریخی و حدیثی ۶۶

بررسی جوامع حدیثی فریقین ۶۸

مبانی تفسیری سلفیان ۷۰

مبانی رجال شیعه ۷۲

مبانی رجال اهل سنت ۷۴

مصطلح الحدیث تطبیقی ۷۶

نقد و مناظره ۷۸

اندیشه سیاسی اسلامی ۸۰

زبان عربی ۸۲

روش تحقیق تخصصی ۸۴

منطق ۸۶

فلسفه اسلامی ۱ ۸۸

فلسفه اسلامی ۲ ۸۹

کارگاه مهارت وعظ و سخن‌وری ۹۰

کارگاه مهارت تدریس ۹۲

کارگاه مهارت اصول مدیریت اسلامی ۹۴

پایان‌نامه ۹۶

فصل اول

کلیات

مقدمه

علم کلام از کهن‌ترین علوم است که غایت آن دفاع و تبیین عقلی و نقلی از آموزه‌های دینی است. بی‌تردید دفاع از عقاید دینی، نقش برجسته‌ای در بالندگی اصل دین دارد؛ به گونه‌ای که حیات و دوام اصل دین، علوم دینی و دین‌داران در گرو حیات و دوام بالنده آن است. یکی از ویژگی‌های مهم مباحث کلامی نقادی در حوزه نظریه‌های کلامی است و نقد عالمانه در گرو شناخت صحیح آراء و مقایسه دقیق اندیشه‌های کلامی بین‌المذاهب است. در این علم اندیشه مذاهب، نقاط اشتراک و اختلاف آنها مورد بررسی قرار می‌گیرد و در نهایت در ترازوی فکری امامیه مورد سنجش قرار خواهد گرفت.

به یاری خداوند متعال و در ظل عنایات حضرت علی بن موسی الرضا علیه‌السلام، مرکز تخصصی مطالعات تطبیقی مذاهب اسلامی تحت اشراف دفتر مرجع فقید حضرت آیت‌الله‌العظمی فاضل لنکرانی ^{قدس سره}، از سال ۱۳۹۴ با مجوز مرکز مدیریت حوزه علمیه خراسان با هدف شناخت و نقد تفکر سلفیه و وهابیت و همچنین دفاع از تراش اعتقادی مکتب اهل بیت علیهم‌السلام فعالیت خود را در مقطع کارشناسی ارشد آغاز نموده است که تاکنون پنج دوره پذیرش و دو دوره فارغ‌التحصیل داشته است.

عنوان رشته

به زبان فارسی: کلام اسلامی با گرایش سلفی پژوهی.
 به زبان عربی: الکلام الاسلامی مع التریز علی الاتجاه السلفیه.
 به زبان انگلیسی: Islamic Theology.

تبیین اجمالی رشته

رشته کلام اسلامی با گرایش سلفی پژوهی، یکی از شاخه‌های گرایش کلام است که طلاب، علاوه بر شناخت استدلالی مبانی فکری امامیه، مبانی اعتقادی سلفیه و وهابیت را شناخته و مورد نقد و ارزیابی قرار داده و توانایی اثبات حقانیت مکتب اهل بیت علیهم‌السلام و پاسخ‌گویی به شبهات وهابیت و تحقیق در حدّ تحلیل و بررسی تطبیقی و تدریس این مباحث را پیدا خواهند کرد و در پایان، موفق به دریافت دانش نامه سطح سه مذاهب کلامی در این گرایش می‌شوند.

مقطع مربوطه

مقطع تخصصی ☒ مقطع عالی ☐

تاریخچه رشته

در حوزه علمیه رشته‌ای با عنوان مذکور وجود ندارد، و تنها با عنوان مذاهب اسلامی، فرق انحرافی و... در حوزه علمیه قم در سطح سه به صورت ضمنی به نقد سلفیه و وهابیت پرداخته می‌شود.

ذکر رشته / گرایش های مشابه

نام، مقطع و سال تاسیس و راه اندازی هر کدام:

۱. مذاهب اسلامی، سطح سه، حوزه علمیه قم ۱۳۷۹؛
۲. فرق انحرافی، سطح سه حوزه علمیه قم؛
۳. کلام اسلامی، سطح سه جامعه المصطفی.

ضرورت ایجاد رشته کلام اسلامی با گرایش سلفی پژوهی

سلفیان اندیشه های غیر اسلامی خویش را به عنوان تفکر سلف به جهانیان عرضه کرده و سعی در همراه سازی دیگر مسلمانان با خود را دارند؛ ایشان با حربه تکفیر به تفرقه میان مسلمانان دامن زده و چهره اسلام را با برداشت های ناصواب، خشن و غیر واقعی جلوه داده اند، با توجه به وضعیت این تفکر در جهان اسلام، می توان آن را یکی از بزرگ ترین تهدیدات مکتب امامیه در عصر حاضر و آینده دانست. دفع این خطر میسر نخواهد شد، مگر با شناخت دقیق اندیشه مذاهب و نقد منصفانه که از اهم وظایف مراکز حوزوی و دانشگاهی است.

اهداف کلی و جزئی رشته

۱. شناخت استدلالی مبانی اعتقادی بر اساس قرآن و معارف اهل بیت علیهم السلام و دفاع از آن؛
۲. تسلط بر درک، تحلیل و نقد اندیشه سلفیه و وهابیت؛
۳. توانایی نظریه پردازی و طرح مباحث نوین در عرصه تطور اندیشه فرق اسلامی؛
۴. تقویت درک و تحلیل جریان های فکری مذاهب و تحولات جهان اسلام؛
۵. تربیت نیروهای متعهد و توانمند در حوزه کلام اسلامی با گرایش نقد وهابیت در عرصه های پژوهش، آموزش و تبلیغ.

کارکردهای رشته

۱. توان تحقیق و نوآوری در عرصه های تاریخ و اندیشه فرق و مذاهب کلامی؛
۲. توان نقد و تحلیل مبانی فکری سلفیان و وهابیان؛
۳. توان تدریس دروس کلام اسلامی در مدارس و مراکز آموزش عالی؛
۴. توان فعالیت های فرهنگی و تبلیغاتی در محیط های چند مذهبی؛
۵. توان ورود به دوره های دکتری مرتبط.

کیفیت اجرای رشته / گرایش:

- ☒ مجازی ☐ نیمه حضوری ☐ غیر حضوری ☒ حضوری
- ☒ برادران ☒ خواهران

ساختار دوره

- ☒ آموزشی-پژوهشی ☐ پژوهشی ☐ آموزشی

۱۰

فصل دوم

برنامه‌های آموزشی و پژوهشی

تعداد واحدهای درسی

ردیف	عنوان	تعداد واحد
۱	مشترک (فقه و اصول)	۶۰
۲	تخصصی	۷۸
۳	پیش نیاز	۸
۴	مهارتی	۳
۵	پایان نامه	۶
جمع کل		۱۵۵

جدول عناوین و واحدهای درسی

۱. دروس مشترک (فقه و اصول)

ردیف	ماده آموزشی	متن درسی	تعداد واحد	ساعت
۱	اصول فقه ۱	رسائل، بخش ۱ / الحلقة الثالثة بخش ۱	۱۰	۱۶۰
۲	اصول فقه ۲	رسائل، بخش ۲ / الحلقة الثالثة بخش ۲	۱۰	۱۶۰
۳	اصول فقه ۳	رسائل، بخش ۳ / الحلقة الثالثة بخش ۳	۱۰	۱۶۰
۴	فقه ۱	المکاسب، بخش ۱	۱۰	۱۶۰
۵	فقه ۲	المکاسب، بخش ۲	۱۰	۱۶۰
۶	فقه ۳	المکاسب، بخش ۳	۱۰	۱۶۰
جمع کل			۶۰	۹۶۰

۲. دروس تخصصی

ردیف	ماده آموزشی	متن درسی	تعداد واحد
۱	کلام امامیه	کشف المراد	۴
۲	کلام مقارن (۱) (توحید)	التوحید و الشرک، سبحانی	۲
۳	کلام مقارن (۲) (نبوت)	کلام المقارن، ربانی گلپایگانی	۲
۴	کلام مقارن (۳) (معاد)	جزوه استاد	۲
۵	امامت عامه	امامت در بینش اسلامی، ربانی گلپایگانی	۲
۶	امامت خاصه (۱)	امامت پژوهی، جمعی از نویسندگان پاسخ به شبهات کلامی امامت، قراملکی	۲
۷	امامت خاصه (۲)	حیات فکری و سیاسی امامان شیعه، جعفریان	۲
۸	عقاید خاص شیعه	در سنامه گزیده سیمای عقاید شیعه، سبحانی	۴
۹	بررسی مذاهب کلامی اهل سنت	فرق و مذاهب کلامی، ربانی گلپایگانی	۲
۱۰	جریان شناسی سلفیه (۱)	جریان شناسی سلفیه، فرماتیان	۲
۱۱	جریان شناسی سلفیه (۲)	جریان شناسی سلفیه، فرماتیان	۲
۱۲	جریان شناسی سلفیه معاصر	جریان شناسی فکری فرهنگی سلفی گری معاصر، فرماتیان	۴
۱۳	نقد مبانی عام سلفیه	تبارشناسی سلفیه، مبانی اعتقادی، علیزاده موسوی	۴
۱۴	نقد مبانی خاص سلفیه و وهابیت	در سنامه نقد وهابیت، طبسی	۲
۱۵	سلفیه و تصوف	التصوف بین الإفراط والتفریط، عمر عبدالله الکامل	۲
۱۶	فقه مقارن	مناهج المؤلفین فی الفقه المقارن (بین المذاهب الإسلامیه) ربانی بیرجندی	۲

ردیف	ماده آموزشی	متن درسی	تعداد واحد
۱۷	اصول فقه و هابیت	الاصول العامه للفقهاء المقارن، حکیم شرح منظومه اصول الفقه، ابن عثیمین	۲
۱۸	فرق انحرافی	فرق انحرافی، سلطانی درآمدی بر عرفان حقیقی و عرفان‌های کاذب، شریفی	۲
۱۹	شبهه شناسی کلامی	میزان الحق شبهات و ردود، سید جعفر مرتضی‌العالمی	۲
۲۰	شبهه شناسی فقهی	میزان الحق شبهات و ردود، سید جعفر مرتضی‌العالمی	۲
۲۱	شبهه شناسی تاریخی و حدیثی	میزان الحق شبهات و ردود، سید جعفر مرتضی‌العالمی	۲
۲۲	مبانی تفسیری سلفیان	بررسی تطبیقی مبانی تفسیر قرآن، نجارزادگان	۲
۲۳	مبانی رجال شیعه	آشنایی با اصول علم رجال، دلبری	۲
۲۴	مبانی رجال اهل سنت	دانش رجال از دیدگاه اهل سنت جدیدی نژاد جایگاه اعتقاد در ارزیابی روایان از دیدگاه اهل سنت، افضل آبادی	۲
۲۵	مصطلح الحدیث تطبیقی	تیسیر مصطلح الحدیث، محمود طحان	۴
۲۶	نقد و مناظره	آداب گفتگو و مناظره از دیدگاه قرآن و روایات آداب مناظره با وهابیت	۲
۲۷	زبان عربی	صدی الحیاة - الطریقه السهله - جزوه استاد	۴
۲۸	منطق	تحریر القواعد المنطقیه فی شرح الرساله الشمسیه	۲
۲۹	فلسفه اسلامی (۱)	شرح منظومه سبزواری	۵
۳۰	فلسفه اسلامی (۲)	شرح منظومه سبزواری	۵
۷۸	جمع کل واحدهای تخصصی		

۳. دروس پیش نیاز

ردیف	ماده آموزشی	متن درسی	تعداد واحد
۱	تاریخ و فرق تشیع	درس نامه تاریخ تشیع، سید لطف الله جلالی	۲
۲	بررسی جوامع حدیثی فریقین	کتاب شناسی حدیثی شیعه و اهل سنت، مجید معارف	۲
۳	روش تحقیق تخصصی	جزوه استاد	۲
۴	اندیشه سیاسی اسلام	درس نامه ولایت فقیه، جواد مهری	۲
جمع کل			۸

۴. دروس مهارتی

ماده آموزشی	متن درسی	تعداد واحد
مهارت	مهارت روش تدریس / مهارت مدیریت و برنامه ریزی آموزشی / مهارت روش تبلیغ	۳

فصل سوم

عناوین و سرفصل‌های
دروس

کلام امامیه

عنوان درس			نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعت	شیوه اجرا			پیش نیاز			شیوه ارزش یابی		
کلام امامیه			فقری	صلی			حضور	بیمه حضوری	غیر حضوری	مجازی	دارد	ندارد	کلی	شیاعی	تحقیقی
			*		۴	۶۴	*						*	*	*

اهداف:

۱. شناخت کامل مبانی کلامی امامیه در مباحث توحید، نبوت و معاد؛
۲. تحکیم عقاید دانش پژوه در مقابل شبهات.

سرفصل ها:

کلیات: مفهوم شناسی توحید «وحدانیت، احدیت و...»، نبوت «مفهوم نبی، رسول، فرق آن ها و...»، معاد «مفهوم معاد، اعاده معدوم، قبر، برزخ و...».

فصل اول: توحید (ادله اثبات صانع، صفات صانع، صفات ذات «حی، علم، قدرت و...» صفات فعل «اثبات حسن و قبح عقلی، قضا و قدر، هدایت و ضلالت و...» آجال، ارزاق و عدل).

فصل دوم: نبوت (نبوت عامه و ادله آن، شرایط نبی، عصمت، راه های اثبات نبی و...، نبوت خاصه، ادله اثبات نبی اکرم صلی الله علیه و آله و سلم، جایگاه نبی اکرم صلی الله علیه و آله و سلم در درگاه الهی و...).

فصل سوم: معاد (ادله اثبات عالم دیگر، معاد جسمانی، ادله معاد جسمانی و وجوب آن، ثواب و عقاب، احباط و تکفیر، شفاعت، وجوب توبه و اقسام آن، عذاب قبر، میزان، صراط و...).

منابع

منابع اصلی:

کشف المراد فی شرح تجرید الاعتقاد.

منابع فرعی:

۱. کفایه الموحدین، سید اسماعیل طبرسی نوری؛
۲. تلخیص الاهیات، جعفر سبحانی؛
۳. بدایه المعارف الالهیه فی شرح عقائد الامامیه، سید محسن خرازی؛

۴. آموزش کلام اسلامی، محمد سعیدی مهر؛
۵. حق الیقین، شید عبد الله شیر؛
۶. گوهر مراد، لاهیجی؛
۷. علم الیقین فی اصول الدین، محسن فیض کاشانی؛
۸. حق الیقین، علامه مجلسی؛
۹. المنقذ من التقلید، سدا الدین حمصی؛
۱۰. تمهید الاصول، شیخ طوسی؛
۱۱. المسلك فی اصول الدین، محقق حلی؛
۱۲. اللوامع الالهیه، فاضل مقداد.

کلام متقارن ۱ (توحید)

عنوان درس		نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعت	شیوه اجرا				پیش نیاز			شیوه ارزشیابی		
کلام متقارن ۱ (توحید)		فکری	کتابی			حضوری	پنجه حضوری	معماری	دارد	نلارد	کتابی	تجربی	تجربی	تجربی	تجربی
		*		۲	۳۲	*		*	*	*	*	*	*	*	*

اهداف:

شناخت تفصیلی و عمیق مباحث خداشناسی نزد فرق اسلامی با تکیه بر نقاط اختلافی مذاهب و توانمندسازی طلاب در مبحث ذات، صفات و افعال الهی.

سرفصل‌ها:

کلیات: تعریف کلام مقارن، ضرورت بحث کلام مقارن، منابع کلام مقارن؛
بخش اول: تعریف توحید و شرک، توحید از دیدگاه فرق اسلامی؛
بخش دوم: مصادیق توحید و شرک از دیدگاه فرق اسلامی:

- ♦ توحید و دیدگاه‌ها: اقسام توحید (عبادی، افعالی، صفاتی، ربوبی و ...)، اقوال اهل حدیث، معتزله، اشاعره، ماتریدیه، سلفیه (الوهی، ربوبی، اسماء و صفات)؛
- ♦ شرک (اقسام شرک، شرک افعالی و شرک در عبادت، زیارت قبور، احترام و تعظیم غیر خدا، توسل، شفاعت، استغاثه به غیر الله، تبرک، سوگند به غیر خدا).

بخش سوم: صفاته تعالی:

- ♦ اسماء و صفات (معرفت به اسماء و صفات، معناشناسی صفات (ظاهر گرایی، تأویل و مجاز))؛
- ♦ اقسام صفات (ذات و فعل، ذاتی و خبری، صفات ثبوتی و سلبی)؛
- ♦ مصادیق صفات (علم و دلالتش، قدرت و دلاییش، حیات و دلاییش، تکلم و حدوث قدم)، تشبیه و تجسیم (حشویه، کرامیه، مقاتلیه، صفاتیه)؛
- ♦ مباحث عدل و حکمت (تعریف، حسن و قبح عقلی، هدف‌مندی افعال الهی، شرور و حکمت الهی، تکلیف بما لایطاق، وجوب لطف، جبر و اختیار (نظریه کسب، تفویض و امر بین الامرین)، قضا و قدر (تعریف و مبانی قرآنی و روایی قضا و قدر)).

بخش چهارم: ایمان و کفر:

- ♦ ایمان و کفر (تعریف ایمان و کفر) (دیدگاه خوارج و زمینه‌های پیدایش این تفکر)؛
- ♦ تقسیمات ایمان (ایمان به معنای اعم، خاص، اخص)، دلایل ایمان؛
- ♦ تعریف اسلام، متعلقات اسلام، اسلام از منظر خوارج و مرجئه، مراتب اسلام؛
- ♦ اقسام کفر، آثار و تبعات، مراتب کفر.

بدعت و سنت:

- ♦ سنت: تعریف لغوی و اصطلاحی و روایی، اقسام، مصادیق سنت (سنت صحابی، قول صحابی، فهم صحابی، سنت اهل بیت)؛
- ♦ بدعت: تعریف لغوی و اصطلاحی و روایی، اقسام بدعت، شرایط تحقق بدعت، دلائل حرمت بدعت، بررسی مصداقی بدعت (بنای بر قبور، احتفال النبی، نماز تراویح، نهی از متعه زنان، ذبح برای غیر خدا).

منابع

منابع اصلی:

۱. التوحید و الشریک، جعفر سبحانی؛
۲. شرح المواقف، عضدالدین ایجی.

منابع فرعی:

۱. کشف الارتیاب، سید محسن امین حسینی عاملی؛
۲. التوحید، شیخ صدوق؛
۳. شرح المقاصد، تفتازانی؛
۴. توحید در قرآن، عبدالله جوادی؛
۵. گوهر مراد، عبدالرزاق لاهیجی؛
۶. کشف المراد، علامه حلی؛
۷. الوهابیة والتوحید، علی الکوثرانی العاملی؛
۸. التوحید، ابومنصور ماتریدی؛
۹. کتاب المحصل، فخرالدین رازی؛
۱۰. آیین وهابیت، جعفر سبحانی؛
۱۱. رویکرد عقلانی بر باورهای وهابیت، نجم‌الدین طوسی؛

۱۲. التوحيد، شيخ صدوق؛
۱۳. عقائد طحاويه و شروح آن؛
۱۴. كشف الشبهات و شروح آن، محمد بن عبد الوهاب؛
۱۵. عقائد الاماميه، مظفر؛
۱۶. اعلام الموقعين، ابن قيم؛
۱۷. جامع الفتوى، بن باز و ابن عثيمين؛
۱۸. مقالات الاسلاميين، اشعري / شوارق الالهام، لاهيجي و خلاصه علم الکلام، عبد الهادي فضلي.

کلام متقارن ۲ (نبوت)

عنوان درس		نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعت	شیوه اجرا				پیش نیاز		شیوه ارزش یابی	
کلام متقارن ۲ (نبوت)		نظری	عملی			حضوری	بیمه حضوری	غیر حضوری	مجازی	دارد	ندارد	کلی	تفصیلی
		*		*			*	*	*	*	*	*	*

۲۲

اهداف:

شناخت تفصیلی و عمیق مباحث نبوت و طرح اندیشه فرق اسلامی با تکیه بر نقاط اختلافی مذاهب و توانمندسازی طلاب در پاسخ گویی به مسائل عصمت، علم و تحریف قرآن.

سر فصل ها:

کلیات و مفاهیم: گونه‌های ارتباط با غیب، واژه‌شناسی نبی و رسول، تفاوت‌های نبی با سایر مرتبطان با غیب
نبوت عامه:

- ♦ فلسفه و ضرورت نبوت (از نگاه متکلمان، فیلسوفان و محدثان) چیست و چراپی؟
- ♦ راه‌های شناخت انبیا؛
- ♦ راه‌های اثبات ادعای نبوت؛
- ♦ ویژگی‌های پیامبران:
- عصمت (تعریف عصمت، اجباری و اختیاری بودن عصمت، منشأ عصمت، درجات عصمت، گستره عصمت، ادله عقلی و نقلی عصمت)؛
- معجزه (معنای معجزه، ارکان معجزه، رابطه معجزه و ادعا، هدف معجزه، انواع و مخاطبان آن در قرآن)؛
- ایمان پدران انبیا، طهارت ازواج انبیا (از دیدگاه فریقین)؛
- شبهات منکران بعثت انبیا.
- نبوت خاصه:**

- ♦ راه‌های اثبات نبوت پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله وسلم؛
- ♦ ویژگی‌های پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و کارکردهای پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله وسلم؛
- ♦ قرآن معجزه جاوید، عدم تحریف «اقوال و ادله»؛

- ♦ ویژگی های دعوت اسلام (خاتمیت، جهانی بودن رسالت و جامعیت)؛
- ♦ شبهات نبوت؛
- ♦ منقرات: طهارت ازواج رسول.

منابع

منابع اصلی:

۱. شرح المواقف، عضدالدین ایجی؛
۲. شرح تجرید الاعتقاد، خواجه طوسی.

منابع فرعی:

۱. کشف الفوائد فی شرح قواعد العقائد، طوسی؛
۲. شرح جوهره التوحید، بیجوری؛
۳. شرح العقائد النسفیة، تفتازانی؛
۴. ارشاد الطالبین الی نهج المسترشدين، فاضل مقداد؛
۵. سیمای انبیاء در صحیحین، جعفر سبحانی؛
۶. اللوامع الالهیه، فاضل مقداد؛
۷. شوارق الالهام، لاهیجی؛
۸. الابانه عن اصول الديانه، اشعری؛
۹. پاسخ به شبهات کلامی دین و نبوت، محمد حسن قدر دان قراملکی؛
۱۰. کشف المراد، علامه حلی؛
۱۱. گوهر مراد، ملا عبدالرزاق لاهیجی؛
۱۲. وحی و نبوت در قرآن، عبدالله جوادی آملی؛
۱۳. قرآن در قرآن، آیت الله جوادی آملی؛
۱۴. نبوت، پیامبر امی، خاتمیت، شهید مطهری؛
۱۵. خلاصه علم الکلام، عبدالهادی فضلّی؛
۱۶. شرح الاصول الخمسه، قاضی عبدالجبار؛
۱۷. المطالب العالیه، رازی؛
۱۸. اعلام النبوه، ابو حاتم رازی؛

۱۹. اعلام النبوه، ماوردی؛

۲۰. برهان رسالت، آیت الله سبحانی؛

۲۱. راهنماشناسی، آیت الله مصباح یزدی/الصحيح من سيرة النبي الاعظم، سيد جعفر مرتضى عاملی؛

۲۲. زندگانی حضرت محمد، سید هاشم رسولی محلاتی/الموضح عن جهة اعجاز القرآن، سید مرتضی.

کلام متقارن ۳ (معاد)

عنوان درس		نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعت	شیوه اجرا			پیش‌نیاز			شیوه ارزش‌یابی		
کلام متقارن ۳ (معاد)		تقریری	عملی			حضوری	بیمه‌حضوری	غیرحضوری	دارد	ندارد	کلی	تجزیاتی	تولیدی	تجزیاتی
		*		۲	۳۲	*			*		*	*	*	*

اهداف:

بررسی تفصیلی و عمیق مباحث معاد و طرح اندیشه فرق اسلامی با تکیه بر نقاط اختلافی مذاهب و توان‌مندسازی طلاب در پاسخ‌گویی به ابهامات و شبهات در حوزه فرجام‌شناسی.

سر فصل‌ها:

۱. کلیات: اصطلاح‌شناسی واژگان معاد بر اساس قرآن و روایات فریقین، معاد در ملل و شرایع سابقه (معاد، مرگ، حقیقت مرگ، حیات پس از مرگ، برزخ، قیامت، صراط، میزان، حشر، حساب و...)، کدام مسئله از مسائل معاد از اصول دین است و کدام از فروع؟
۲. حیات برزخی و کیفیت آن از منظر شیعه و سنی، سماع موتی، احباط و تکفیر، رابطه قیامت و دنیا و نقش عمل در آن، تجرد روح و معاد جسمانی، اقوال موجود درباره معاد (جسمانی، روحانی، جسم مثالی) ادله مثبتین و منکرین؛
۳. رؤیت خدا (جواز و وقوع)، ادله عقلی و نقلی مثبتین و منکرین؛
۴. خلود در عذاب (ادله موافقان و مخالفان و رأی مختار).

منابع

منابع اصلی:

۱. اسفار، ملاصدرا (ج ۶)؛
۲. کشف‌المراد، علامه حلی.

منابع فرعی:

۱. شرح مواقف، عضدالدین ایبجی؛
۲. المبدأ والمعاد، ملاصدرا؛

۳. الهیات، جعفر سبحانی؛
۴. معادشناسی، جعفر سبحانی؛
۵. معادشناسی (تفسیر موضوعی ج ۴ و ۵)، عبدالله جوادی آملی؛
۶. کلام تطبیقی، ربانی گلپایگانی؛
۷. مبدا و معاد، عبدالله جوادی آملی؛
۸. انسان از آغاز تا انجام، علامه طباطبائی؛
۹. علم الیقین، محمد حسن فیض کاشانی؛
۱۰. معادشناسی، علامه طهرانی؛
۱۱. بیان الفرقان، شیخ مجتبی قزوینی؛
۱۲. تنبیهات حول المبدأ والمعاد، حسنعلی مروارید؛
۱۳. شرح المواقف، جرجانی؛
۱۴. المعاد وعالم الآخرة، مکارم شیرازی؛
۱۵. معاد جسمانی نزد ملاصدرا، محمدرضا حکیمی؛
۱۶. المعاد الجسمانی، شاکر عطیه؛
۱۷. معاد، مرتضی مطهری.

امامت عامه

عنوان درس		نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعت	شیوه اجرا			پیش نیاز		شیوه ارزش یابی		
امامت عامه		نظری	عملی			حضوری	بیمه حضوری	غیر حضوری	مجازی	دارد	ندارد	کتابی	شفاهی
		*		۲	۳۲	*			*		*		*

اهداف:

شناخت تفصیلی و استدلالی مسائل امامت عامه، مقامات و شئون امام از منظر قرآن و روایات.

سر فصل ها:

کلیات: تعریف امامت از دیدگاه فریقین، حقیقت امامت، ضرورت بحث از امامت، مؤلفه های امامت (ولایت و ریاست، خلافت و نیابت، رهبری شرعی و ...).

ادله وجوب امامت: ادله نقلی (قرآن و روایات مشترک شیعه و اهل سنت)، ادله عقلی.

نظریه های امامت: تعیین امام از سوی امام پیشین، نظریه نصب، نظریه اجماع، نظریه شورا، نظریه قدرت و غلبه، نظریه بیعت و انتخاب.

شرایط امام از دیدگاه فریقین:

♦ **نصب:** ادله عقلی و نقلی نصب امام، بررسی دیدگاه اهل بیت علیهم السلام در نصب امام، راه های نصب امام، نقد ادله انتخاب امام (اجماع صحابه، استخلاف، زور و غلبه)، ارجاع بیعت به دموکراسی؛

♦ **عصمت:** تحلیل عصمت، ادله عقلی و نقلی، گستره عصمت امام؛

♦ **افضلیت:** مقصود از افضلیت و ابعاد، معیار افضلیت، دلایل لزوم افضلیت، دیدگاه اهل سنت در افضلیت، جواز یا عدم جواز تقدیم مفضول بر افضل؛

♦ **علم:** ادله علم امام، ویژگی های علم امام، منابع علم امام، گستره علم امام، حضوری یا حصولی بودن علم امام.

مقامات و کمالات امام:

♦ **مقام لیلہ القدری:** حقیقت امام و لیلہ قدر، معنای قدر و لیلہ در روایات فریقین، اوصاف مشترک امام و لیلہ القدر، نزول قرآن بر امام، مدارج امام و قرآن، بررسی مقامات امام و قرآن.

ولایت تکوینی و تشریعی

♦ **معجزه یا کرامت:** چیستی معجزه و کرامت، شرطیت و عدم شرطیت معجزه

برای امام، نمونه‌ای از کرامات امام برای اثبات امامت؛

♦ **قلمرو امامت:** شمول زمانی، افرادی و احوالی.

شئون و وظایف امام:

♦ تعلیم و تبیین، حراست و حفظ دین، زعامت و رهبری و هدایت؛

♦ رابطه امامت و رسالت؛

♦ جایگاه مباحث امامت نزد فریقین (اصل اعتقادی یا فروع فقهی).

منابع

منابع اصلی:

۱. شرح المواقف ایجی، جرجانی؛

۲. تجرید الاعتقاد، خواجه طوسی.

منابع فرعی:

۱. الشافی، سید مرتضی؛

۲. کفایه الموحدين فی عقاید الدین، اسماعیل طبرسی نوری؛

۳. امامت پژوهی (بررسی دیدگاه امامیه، معتزله و اشاعره) جمعی از نویسندگان؛

۴. اثبات الوصیه الامام علی بن ابی طالب، مسعودی؛

۵. شرح المقاصد، تفتازانی؛

۶. الذخیره، سید مرتضی؛

۷. الاقتصاد فی الاعتقاد، شیخ طوسی؛

۸. الإلهیات علی هدی الکتاب والسنة والعقل، جعفر سبحانی؛

۹. حیات فکری و سیاسی امامان شیعه، رسول جعفریان؛

۱۰. نقش ائمه در احیای دین، علامه عسکری؛

۱۱. امامت اهل بیت در قرآن، محمد جعفر طبسی؛

۱۲. الامامه و التبصره من الحیره، ابن بابویه؛

۱۳. کشف الغممه، اربلی؛

۱۴. کشف المراد، علامه حلی؛

۱۵. کلام تطبیقی، ربانی گلپایگانی؛

۱۶. عقائد الامامیه، مظفر؛

۱۷. الاحتجاج، طبرسی؛

۱۸. شرح المواقف، جرجانی؛

۱۹. المراجعات، علامه شرف الدین و نقد کتاب اصول مذهب الشیعہ، حسینی قزوینی.

امامت خاصه ۱ (امامت امام علی علیه السلام)

عنوان درس		نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعت	شیوه اجرا				پیش نیاز				شیوه ارزش یابی			
		نظری	عملی			حضور	بیمه حضوری	غیر حضوری	مشارکتی	دور	تبادل	گروهی	فصلی	تجربی	تلفظی	تفصیلی	تفصیلی
امامت خاصه ۱ (امامت امام علی علیه السلام)		*		۲	۳۲	*			*			*		*	*	*	*

اهداف درسی

تحلیل و بررسی ادله امامت، افضلیت و علمیت امیر المؤمنین علیه السلام و نقد شبهات پیرامون آن.

سر فصل ها

کلیات: روش مطالعه مباحث امامت، جایگاه امامت در تفکر اسلامی، موضع پیامبر نسبت به خلافت و جانشینی، عوامل جعل سنت و حدیث صلی الله علیه و آله وسلم.

ادله نقلی امامت حضرت علی علیه السلام:

♦ ادله قرآنی: آیه ولایت، آیه اولی الامر، آیه مباحله، آیه تبلیغ، آیه اکمال، آیه تطهیر، آیه سقایه الحاج و آیه صادقین؛

♦ ادله روایی: حدیث عشره، حدیث طیر، ثقلین، يوم الدار، وصایت، منزلت، هدایت، سفینه، غدیر، ولایت، اثنی عشر و حدیث لوح؛

♦ نقد دیدگاه ابن تیمیه و سلفیه بر ادله نقلی امامت حضرت علی علیه السلام با تکیه بر کتاب منهاج السنه؛

♦ افضلیت علی علیه السلام: ادله افضلیت، قلمرو افضلیت، قبح امامت مفضول، بررسی و نقد ادله خلافت خلفای سه گانه؛

♦ تحلیل حوادث ایام خلافت امیر المؤمنین علیه السلام: بهانه های مخالفان در کنار گذاشتن حضرت، ارزیابی افکار عمومی نسبت به حضرت، علل دشمنی با حضرت، مواضع حضرت در برابر دشمنان، علل سکوت حضرت، دلاوری ها، قضاوت ها، علوم غیبی حضرت، خدمات حضرت، مخالفان حضرت، نتایج جنگ های سه گانه، واقعه حکمیت.

منابع

منابع اصلی:

۱. الشافی فی الامامه، سید مرتضی؛

۲. المراجعات، علامه شرف الدین.

منابع فرعی:

۱. الذخیره، سید مرتضی؛
۲. کفایه الموحّدین فی عقاید الدین، اسماعیل طبرسی نوری؛
۳. تقریب المعارف، ابوالصلاح حلبی دلائل الامامه، محمد بن جریر طبری؛
۴. عبقات الانوار، میر حامد حسین؛
۵. تلخیص الشافی، شیخ طوسی؛
۶. المسترشد فی الامامه، ابن رستم طبری؛
۷. اثبات الوصیه الامام علی بن ابی طالب، مسعودی؛
۸. حیات فکری و سیاسی امامان شیعه، رسول جعفریان؛
۹. امام علی و خلفاء، اکبر احمد پور؛
۱۰. نقش ائمه در احیای دین، علامه عسکری؛
۱۱. الامامه و اهل البیت، محمد بیومی؛
۱۲. امامت اهل بیت در قرآن، محمد جعفر طبسی؛
۱۳. الغدیر، امینی؛
۱۴. الامامه والتبصره من الحیره، ابن بابویه؛
۱۵. مدینه المعاجز، بحرانی؛
۱۶. کشف المراد، علامه حلی؛
۱۷. کلام تطبیقی، ربانی گلپایگانی؛
۱۸. عقائد الامامیه، مظفر؛
۱۹. دلائل الصدق، محمد حسن مظفر؛
۲۰. الامامه فی اهم الكتب الکلامیه، حسینی میلانی؛
۲۱. نقد کتاب اصول مذهب الشیعه، حسینی قزوینی؛
۲۲. تلخیص الالهیات، ربانی گلپایگانی؛
۲۳. الصحیح من سیره الامام علی بن ابی طالب، سید جعفر مرتضی عاملی.

امامت خاصه ۲ (امامت سایر ائمه علیهم السلام)

عنوان درس		نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعت	شیوه اجرا				پیش نیاز		شیوه ارزش یابی	
امامت خاصه ۲ (امامت سایر ائمه علیهم السلام)		نظری	عملی			حضور	بیمه-حضور	غیر حضوری	مجازی	دارد	ندارد	کتابی	تجربی
		*		۲	۳۲	*		*	*	*	*	*	*

اهداف درسی

۱. تبیین جایگاه و مقامات ائمه اثنی عشر علیهم السلام و پاسخ به شبهات مطرح؛
۲. تبیین آموزه مهدویت و بررسی مبانی و ادله آن بر اساس منابع فریقین؛
۳. نقد دیدگاه مدعیان مهدویت و تقویت توان پاسخ گویی به شبهات معاصر در حوزه مهدویت.

سر فصل ها

کلیات: اضطراب به حجت، جایگاه اعتقادی امامت در تشیع، روایات بیانگر اسامی ائمه اثنی عشر علیهم السلام در قرآن و سنت، مصادیق اولی الامر، مهدویت.

ادله نقلی اثبات امامت عموم اهل بیت علیهم السلام:

- ♦ شماره امامان: امامت ائمه دوازده گانه در منابع اهل سنت و تعداد ائمه در یک زمان؛
 - ♦ مقامات اهل بیت علیهم السلام: محدث بودن اهل بیت علیهم السلام، عالم به علم ماکان و مایکون، تفویض امور، روایات طینت، وجوب طاعت و مودت اهل بیت علیهم السلام، راسخون در علم، عرضه اعمال بر امام، ارتباط روح القدس و اهل بیت علیهم السلام.
- تنش های سیاسی دوران امامان علیهم السلام:**

- ♦ امامت امام حسن علیه السلام: توافق نامه و کناره گیری حضرت، مطلق بودن حضرت؛
- ♦ امام حسین علیه السلام: شبهات عاشورا (مشروعیت قیام، شبهات ابن عربی (قتل بسیف جده)،

شبهات ابن تیمیه؛

♦ امام سجاد علیه السلام: مواضع حضرت نسبت به مختار.

مهدویت در قرآن

احادیث مهدویت نزد فریقین:

♦ مشترکات شیعه و اهل سنت در مسئله مهدویت:

وجوب اعتقاد به امر مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف، نسب و شمایل حضرت، ویژگی ها و شرایط ظهور، نشانه های ظهور (ندای آسمانی، سفیانی و خسف بیداء، خروج شعیب بن صالح، پرچم های سیاه از خراسان، قتل نفس زکیه)؛
ویژگی های حکومت حضرت (تشابه سیره با پیامبر، عدالت، ترویج ملکات اخلاقی، نزول حضرت عیسی و اقتدا به حضرت، جهانی بودن دعوت).

♦ اختلاف شیعه و اهل سنت در مسئله مهدویت:

مسأله ولادت امام، نام پدر امام، مسئله غیبت امام و علل آن.

شبهات:

۱. دجال بصره: بررسی دلایل واهی احمد الحسن (حیله خواب و استخاره)، نحوه پاسخ گویی به شبهات احمد؛
۲. نقد دیدگاه سلفیان تکفیری در رابطه با تطبیق علائم آخر الزمان، بر خود.

منابع

منابع اصلی:

۱. اعلام الوری، طبرسی؛
۲. منتخب الاثر، لطف الله صافی گلپایگانی.

منابع فرعی:

۱. کشف الغمه فی معرفه الائمه، اربلی؛
۲. الارشاد، شیخ مفید؛
۳. دلائل الامامه، طبری؛
۴. کفایه الموحدين فی عقاید الدین، اسماعیل طبرسی نوری؛
۵. قادتنا کیف نعرفهم، میلاتی؛
۶. اثبات الوصیه، حر عاملی؛

۷. شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید؛
۸. حیاة الامام الکاظم، باقر شریف قرشی؛
۹. الاعتقادات فی دین الامامیه، شیخ صدوق؛
۱۰. الصحیح من سیره الامام الحسین، سید جعفر مرتضی‌العالمی؛
۱۱. منتهی الامال، شیخ عباس قمی؛
۱۲. بصائر الدرجات، محمد بن حسن قمی؛
۱۳. مناقب آل ابی طالب، ابن شهر آشوب؛
۱۴. ینابیع الموده، سلیمان بن ابراهیم قندوزی؛
۱۵. بحار الانوار، مجلسی؛
۱۶. کمال الدین و تمام النعمه، صدوق؛
۱۷. منتخب الاثر، لطف الله صافی و دلائل الصدق، مظفر؛
۱۸. کمال الدین و تمام النعمه، ابن بابویه؛
۱۹. القول المختصر فی علامات المهدي المنتظر، ابن حجر هیتمی؛
۲۰. البرهان فی علامات مهدي آخر الزمان، متقی هندی؛
۲۱. مهدویت در مذاهب اسلامی، غلام حسین زینلی؛
۲۲. غیبت نعمانی، محمد بن ابراهیم نعمانی؛
۲۳. بررسی تطبیقی مهدویت در روایات شیعه و اهل سنت، اکبر نژاد؛
۲۴. کتاب الغیبه، محمد بن حسن طوسی؛
۲۵. عقد الدرر فی أخبار المنتظر، یوسف بن یحیی المقدسی الشافعی؛
۲۶. الامام المهدي عند اهل السنة، مهدی الفقیه الایمانی؛
۲۷. البیان فی أخبار صاحب الزمان، کنجی شافعی؛
۲۸. الفتن، نعیم بن حماد بن معاویه.

عقاید خاص شیعه

عنوان درس		نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعت	شیوه اجرا			پیش نیاز			شیوه ارزش یابی		
عقاید خاص شیعه		تقریبی	عملی			حضوری	بیمه حضوری	غیر حضوری	مجازی	دارد	ندارد	کتابی	تجربی	تجزیه و تحلیل
		*		۴	۶۴	*			*			*	*	*

اهداف:

تبیین استدلالی مباحث تقیه، بداء، رجعت، توسل، تبرک، زیارت، شفاعت از دیدگاه اهل بیت علیهم السلام و بررسی شبهات رایج و مورد ابتلا به منظور دفاع از عقاید خاص شیعه.

سرفصل ها:

♦ **تقیه:** تعریف تقیه، تقیه در شریعت اسلام، تقیه از منظر امامیه، سیره معصومین در تقیه، انواع تقیه: تقیه از کافر و مسلمان، تقیه در عبادت، تقیه در فتوا، تقیه در سیاست، مبانی و ادله تقیه، نقد و بررسی شبهات؛

♦ **بداء:** تعریف بداء، نقش بداء در اعتقادات و تربیت، مبانی و ادله بداء، نقد و بررسی شبهات؛

♦ **رجعت:** معنای رجعت، مرتبه اعتقاد به رجعت، مبانی و ادله رجعت، ویژگی های رجعت، فرق رجعت با تناسخ، نقد و بررسی شبهات؛

♦ **توسل:** تعریف، تفاوت با شفاعت و استغاثه، انواع توسل، توسل در قرآن و سیره اهل بیت علیهم السلام، دیدگاه ها در توسل، توسل در سیره مسلمانان، مبانی و ادله توسل، نقد و بررسی شبهات؛

♦ **تبرک:** تعریف، تبرک جویی در آیات و روایات، تبرک در سیره معصومین علیهم السلام، بنیان گذاران مخالفت با تبرک، تبرک در فتاوا، تبرک در امت های گذشته، مبانی و ادله تبرک، نقد و بررسی شبهات؛

♦ **زیارت:** تعریف، انواع زیارت، جواز سفر برای زیارت معصومین علیهم السلام، سیره معصومین علیهم السلام در زیارت، زیارت قبور مؤمنین، فواید زیارت اهل قبور، کیفیت زیارت، مبانی و ادله زیارت، نقد و بررسی شبهات؛

♦ **شفاعت:** تعریف، انواع شفاعت، شفیعان، تصاویر مختلف از شفاعت اخروی، مبانی و ادله شفاعت، جمع بندی آیات و روایات حول شفاعت، عوامل تشریع شفاعت، شرایط بهره‌مندی از شفاعت، چگونگی تاثیر شفاعت، حدود کار آیی شفاعت، نقد و بررسی شبهات.

منابع

منابع اصلی:

۱. جزوه استاد برگرفته از: رساله فی التقیه، سید مرتضی، الايقاظ من ההجعه بالبرهان علی الرجعه، حرعاملی؛
۲. الانصاف، جعفر سبحانی؛
۳. کشف الارتیاب، سید محسن امین حسینی عاملی.

منابع فرعی:

۱. الايقاظ، شیخ حرعاملی؛
۲. التبرک، احمدی میانجی؛
۳. تقیه، امر به معروف و نهی از منکر، سید احمد طیبی شبستری؛
۴. التقیه، انصاری، مرتضی بن محمد امین (شیخ انصاری)؛
۵. تقیه از دیدگاه مذاهب و فرقه‌های اسلامی غیر شیعی، عمیدی، ثامر هاشم حبیب؛
۶. التقیه، مفهوم‌ها، حد‌ها، دلیل‌ها، جعفر سبحانی؛
۷. رساله فی التقیه، محمد جواد فاضل لنکرانی؛
۸. تقیه از دیدگاه مذاهب و فرقه‌های اسلامی غیر شیعی، عمیدی، ثامر هاشم حبیب، ترجمه: محمد صادق عارف؛
۹. آراء المسلمين فی التقیه والصحابه و صیانه القرآن الکریم، مرتضی رضوی؛
۱۰. بدء فی ضوء الكتاب والسنة، جعفر سبحانی؛
۱۱. نبراس الهدی فی ابداء البداء، السید میر تقی الحسینی الکرکائی؛
۱۲. مفهوم البداء فی الفکر الاسلامی، هاشم الموسوی؛
۱۳. جبر و اختیار و رجعت، محمد باقر بهبودی؛
۱۴. رجعت از نظر شیعه، نجم الدین طبسی؛
۱۵. الرجعه، محمد رضا طبسی؛
۱۶. باب الرجعه، بحار الانوار، محمد باقر مجلسی؛

۱۷. الرجعه، شيخ الصدوق؛

۱۸. المراجعات، علامه شرف الدين؛

۱۹. منهاج الكرامه، علامه حلي؛

۲۰. الايقاظ، شيخ حر عاملي؛

۲۱. تبرك و توسل، عبدالحسين اميني، تدوين و ترجمه: جواد محدثي؛

۲۲. توسل، تبرك، بدعت، جعفر سبحاني؛

۲۳. توسل در نگاه قرآن و حديث، عباس شهيدى؛

۲۴. توسل و زيارت در سيره معصومين، صحابه و تابعين رضى الله عنهم: سيد رضا هاشمي؛

۲۵. شفاعت؛ بررسى و تحليل توسل، شفاعت و زيارت...، محمد باقر علم الهدى؛

۲۶. درس هايى در نقد وهابيت: توسل، شفاعت و ريشه هاى اعتقادى آن، نجم الدين طبسى؛

۲۷. ضياء الدين فى التوسل بالثقلين، عباس على سبزي خراسانى؛

۲۸. وفور الاثر فى التوسل الى سيد البشر، محمدرضا ثامننى؛

۲۹. اسلام و مساله شفاعت، هاشم هاشم زاده هريسى؛

۳۰. شفاعت، احمد مطهرى؛

۳۱. مسأله شفاعت، جعفر سبحاني؛

۳۲. شفاعت در قرآن و حديث و بحثى درباره زيارت، رضا استادى؛

۳۳. شفاعت در قلمرو عقل و قرآن و حديث، جعفر سبحاني؛

۳۴. وهابيت و شفاعت، على اصغر رضوانى؛

۳۵. تاريخ و سيره امام كاظم عليه السلام.

بررسی مذاهب کلامی اهل سنت

عنوان درس		نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعت	شیوه اجرا			پیش‌نیاز			شیوه ارزش‌یابی		
بررسی مذاهب کلامی اهل سنت		نظری	عملی			حضوری	بهم‌حضوری	غیرحضوری	مجازی	دارد	ندارد	امتی	تفصیلی	تجزیه‌ای
		*		۲	۳۲	*			*	*		*	*	*

۳۸

رشته تخصصی کلام اسلامی با گرایش سلفی پژوهی

اهداف:

تحلیل و بررسی عوامل پیدایش، گسترش و افول مکاتب کلامی اهل سنت و شناخت تفصیلی عقاید خوارج، مرجئه، قدریه، معتزله، اشاعره، ماتریدیه.

سر فصل‌ها:

کلیات: بررسی اصطلاحات، تعریف علم فرقه‌شناسی و رابطه آن با عقاید، فقه، حدیث، فرقه و مذهب و نقش آن در ایمان و اسلام، زمینه‌های شکل‌گیری اختلافات فرقه‌ای، بررسی حجیت و دلالت حدیث افتراق، تعداد فرقه‌ها.

نخستین فرقه‌ها:

۱. **خوارج:** زمینه‌های پیدایش، جریان حکمت، احتجاجات علی علیه السلام با خوارج، خوارج نخستین و عقاید، خوارج تندرو و معتدل، فرقه‌های خوارج، تاریخ و عقاید اباضیه، اشتراکات خوارج و اباضیه؛

۲. **مرجئه:** تاریخ و اندیشه، بزرگان مرجئه، معانی ارجاء، انواع ارجاء (سیاسی، اعتقادی)، بنی‌امیه و مرجئه، مرجئه در روایات؛

۳. **قدریه:** پیدایش، وجه نام‌گذاری، شخصیت‌ها، عقاید، رابطه قدریه با معتزله؛

۴. **معتزله:** تاریخ و زمینه‌های پیدایش، اقوال در پیدایش معتزله، بزرگان معتزله، رابطه معتزله با قدریه و مرجئه، تاریخ تطور معتزله، معتزله بغداد و بصره، روش معتزله، اعتقادات معتزله (اصول پنجگانه معتزله)، عوامل افول، معرفی نومعتزله؛

۵. **اشاعره:** علت پیدایش، شخصیت و افکار ابوالحسن اشعری، علل روی گردانی اشعری از مکتب اعتزال، تاریخ گسترش اشاعره، شاگردان و شخصیت‌های برجسته تفکر اشعری، تطورات تاریخی اشعریان، روش کلامی اشعری، عقاید و افکار اشاعره (رؤیت، نظریه کسب، جبر و اختیار، استطاعت و ...)، اشاعره در جهان معاصر؛

۶. **ماتریدیه:** خاستگاه و پیدایش ماتریدیه، منشأ و مصدر آرای ماتریدی، بزرگان ماتریدیه، روش کلامی ماتریدی، سیر تکامل ماتریدیه، اندیشه های کلامی ماتریدیه، اختلافات اشاعره و ماتریدیه، علل انتشار اندیشه ماتریدیه، ماتریدیه در جهان امروز.

منابع

منابع اصلی:

۱. الفصل فی الملل والاهواء والنحل، ابن حزم؛
۲. المقالات والفرق، سعد بن عبدالله اشعری.

منابع فرعی:

۱. تاریخ اندیشه های کلامی در اسلام، عبدالرحمن بدوی؛
۲. التبصیر فی امور الدین، اسفراینی؛
۳. درس نامه فرق و مذاهب کلامی اهل سنت، مهدی فرمانیان؛
۴. آشنایی با فرق اسلامی، رضا برنجکار؛
۵. فرق و مذاهب کلامی، ربانی گلپایگانی؛
۶. مقالات الاسلامیین، اشعری؛
۷. الملل و النحل، شهرستانی؛
۸. الفرق بین الفرق، عبدالقاهر بغدادی؛
۹. فضل الاعتزال، أبی القاسم البلخی؛
۱۰. المعتمد فی اصول الدین، قاضی أبی یعلی؛
۱۱. فرهنگ عقاید و مذاهب اسلامی، جعفر سبحانی؛
۱۲. کتاب شناسی تفصیلی مذاهب اسلامی، محمدرضا ضمیری.

جریان‌شناسی سلفیه ۱

عنوان درس		نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعت	شیوه اجرا				پیش‌نیاز			شیوه ارزش‌یابی		
جریان‌شناسی سلفیه ۱		نظری	عملی			حضوری	بیمه‌حضور	غیرحضور	مجازی	دارد	ندارد	گرم	تفصیلی	تجزیه‌ای	
		*		۲	۳۲	*			*			*	*	*	*

اهداف:

بررسی تحلیلی-انتقادی تاریخ ظهور و تطورات سلفیه؛ شناخت اصحاب حدیث همراه با اختلافات و اشتراکات با امامیه.

سر فصل‌ها:

کلیات: معناشناسی سلف و سلفی‌گری، بررسی پیشینه سلف، سرگذشت حدیث.

۱. اصحاب اثر و اصحاب رای: اصحاب اثر متقدم و متاخر، فقیهان اصحاب اثر، روش فقهی؛
۲. عثمانیه و تاثیر آن بر اصحاب حدیث و سلفی‌گری؛
۳. ظهور اصحاب حدیث: اصطلاح اصحاب حدیث، فقه اصحاب حدیث، عقاید اصحاب حدیث، فقیهان اصحاب حدیث، اصحاب حدیث و تفسیر، نقش احمد بن حنبل در اعتقادات اصحاب حدیث، بزرگان اصحاب حدیث، مبانی تفکر اصحاب حدیث، نقد تفکر اصحاب حدیث؛
۴. اصحاب حدیث بعد از احمد بن حنبل؛
۵. گرایش‌های فکری اصحاب حدیث؛
۶. اصحاب حدیث در عصر حاضر.

منابع

منابع اصلی:

۱. سلفی‌گری و وهابیت، سید مهدی علیزاده؛
۲. دایره‌المعارف بزرگ اسلامی، مدخل اصحاب حدیث، احمد پاکتچی.

منابع فرعی و کتاب‌شناسی:

۱. نشاءالفکر الفلسفی فی الاسلام، سامی نشار؛
۲. سلفیه از گذشته تا حال، معینی فر، مهدی فرمانیان؛
۳. الملل والنحل، شهرستانی؛
۴. الفرق بین الفرق، عبدالقادر بغدادی؛
۵. مقالات الاسلامیین، ابوالحسن اشعری؛
۶. شرح مواقف، جرجانی و ایجی؛
۷. شرح مقاصد، تفتازانی؛
۸. العقیده، عبدالله بن احمد بن حنبل؛
۹. کتاب الایمان، ابن منده؛
۱۰. الاسماء والصفات، بیهقی؛
۱۱. السنه، بریهاری؛
۱۲. مجموعه الفتاوی، ابن تیمیه؛
۱۳. محصل الافکار، فخر رازی؛
۱۴. ارزیابی مجدد احادیث اسلامی، جوزف شاخت؛
۱۵. نقش احمد بن حنبل در تعدیل اهل سنت، رسول جعفریان؛
۱۶. نقش عثمانیه در قیام عاشورا، محمدرضا هدایت‌پناه.

جریان‌شناسی سلفیه ۲

عنوان درس			نوع درس		تعداد واحد	تعداد سلف	شیوه اجرا				پیش‌نیاز			شیوه ارزش‌یابی		
جریان‌شناسی سلفیه ۲			فکری	عملی			حضوری	بیمه حضوری	غیر حضوری	مجازی	دارد	ندارد	کتابی	شفاقی	تفصیلی	
			*		۲	۳۲	*			*	*		*	*	*	*

۴۲

رشته تخصصی کلام اسلامی با گرایش سلفی پژوهش

اهداف:

آشنایی تحلیلی و روش‌مند با تفکرات و مبانی فکری ابن تیمیه و شناخت پیشینه، عمل‌کرد و باورهای وهابیت.

سرفصل‌ها:

کلیات: توضیح مفاهیم کلیدی: حنبلی، وهابی، تکفیری و سلفی.

ظهور ابن تیمیه و تأسیس جریان سلفیه:

شخصیت پژوهی ابن تیمیه: خاستگاه ابن تیمیه، روزگار ابن تیمیه، شخصیت علمی ابن تیمیه، شاگردان ابن تیمیه، کتاب‌های ابن تیمیه، مخالفین ابن تیمیه، موافقان ابن تیمیه، کتاب‌هایی در رد ابن تیمیه. **تقابل‌های ابن تیمیه:** ابن تیمیه و اشعری‌ها، ابن تیمیه و عارفان و صوفیان، ابن تیمیه و فقه مذاهب اربعه، ابن تیمیه و عقاید عامه مسلمین، ابن تیمیه و شیعیان، ابن تیمیه و اهل بیت، امام علی علیه‌السلام در اندیشه ابن تیمیه.

اختلافات اصحاب حدیث بعد از ظهور ابن تیمیه

مبانی فکری ابن تیمیه

روش‌شناسی ابن تیمیه: ستیز با فلسفه و منطق، ستیز با علم کلام، نقل‌گرایی، سلف‌گرایی تغییر در مفاهیم عبادت و سلف.

سلفی‌گری وهابی:

۱. **پیشینه فکری و رفتاری وهابیت در قرون نخستین:** تلاش‌های معاویه، جلوگیری مروان از زیارت رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم، دشمنی مروان با امام علی و اهل بیت علیهم‌السلام، حجاج و جسارت به زائران پیامبر.

۲. محمد بن عبد الوهاب و فتنه وهابیان:

- ♦ محمد بن عبد الوهاب: شخصیت ابن عبد الوهاب، فرزندان، آثار و کتب، انحرافات، مخالفین ابن عبد الوهاب، آثار مکتوب در رد ابن عبد الوهاب، بیعت آل سعود با ابن عبد الوهاب، ظهور مجدد سلفی گری توسط محمد بن عبد الوهاب، علل موفقیت؛ حکومت وهابی-سعودی.

۳. بررسی دوره‌های سه گانه حکومت سعودی: دوره تاسیس، تثبیت و گسترش.

- ۴. افراط و تفریط‌ها: مخالفت با سنت پیامبر صلی الله علیه و آله وسلم، دشمنی با پیامبر صلی الله علیه و آله وسلم و اهل بیت علیهم السلام، توثیق دشمنان اهل بیت علیه السلام، منع انتقاد از امویان، وهابیان و غلو، وهابیان و تکفیر مسلمین، وهابیان و ترور و خشونت.

- ۵. باورها نسبت به: تشبیه و تجسیم، توسل، شفاعت، تبرک، زیارت، مجالس موالید و مرثی، نذر، بنای بر قبور.

منابع

منابع اصلی:

۱. السلفیه مرحله زمنیه، رمضان بوطی؛
۲. السلفیه الوهابیه افکارها الاساسیه و جذورها التاريخیه، حسن بن علی سقاف.

منابع فرعی:

۱. سلفی گری و وهابیت، سید مهدی علیزاده؛
۲. ابن تیمیه حیات و عقائده، عبدالحمید صائب و فاء الوفاء، سمهودی؛
۳. تاریخ النجد، آلوسی؛
۴. تاریخ النجد، ابن غنام؛
۵. دعاوی المناوین لدعوه الشیخ محمد بن عبد الوهاب، عبدالعزيز بن محمد؛
۶. المجد فی تاریخ النجد، ابن بشر؛
۷. آیین وهابیت، جعفر سبحانی؛
۸. وهابیان، فقیهی؛
۹. کشف الارتیاب، سید محسن امین؛
۱۰. تاریخ النجد، فلیبی؛
۱۱. دراسات فی منهاج السنه، سید علی حسینی میلانی؛

۱۲. جلاء العینین فی محاکمه الاحمدین، آلوسی؛
۱۳. شفاء السقام، سبکی؛
۱۴. دائره المعارف بزرگ اسلامی، زیر نظر بجنوردی؛
۱۵. دراسات فی منهاج السنه لمعرفه ابن تیمیه، میلانی؛
۱۶. الدرر السنیه فی الرد علی الوهابیه، زینی دحلان؛
۱۷. الصواعق الالهیه فی الرد علی الوهابیه، سلیمان بن عبد الوهاب / العقائد السلفیه بادلتهما النقلیه والعقلیه، آل بو طامی؛
۱۸. کشف الارتیاب فی اتباع محمد بن عبد الوهاب، سید محسن امین عاملی / کشف الشبهات، محمد بن عبد الوهاب؛
۱۹. تاریخ و سیره امام حسن عسکری علیه السلام.

جریان شناسی سلفیه معاصر

عنوان درس			نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعت	شیوه اجرا				پیش نیاز			شیوه ارزش یابی		
جریان شناسی سلفیه معاصر			نظری	عملی			حضور	بیمحضوری	غیرحضوری	مجازی	دارد	ندارد	کتابی	شفاهی	تجربی	
			*		۴	۶۴	*			*	*		*	*	*	*

اهداف:

بررسی و تحلیل گرایش ها و احزاب مختلف سلفی در آسیا و آفریقا در عصر حاضر بالاخص در شبه قاره هند، شمال آفریقا و خاورمیانه.

سرفصل ها:

۱. جریان های فکری سیاسی سلفیه در عصر حاضر؛
۲. سلفیه زیدی (ابن الوزیر و ابن الامیر صنعانی، شوکانی، مقبل، ابن هادی الوادعی)؛
۳. سلفیه در شمال آفریقا (رشید رضا و نقش آن در گسترش سلفیه)؛
۴. اخوان المسلمین (حزب التحریر، انصار السنّه المحمديه)؛
۵. سلفیه جهادی (نقش سید قطب القاعده، داعش و...)
۶. سلفیه در شبه قاره هند؛
۷. دیوبندیه و وهابیت؛
۸. جمعیت علما اسلام؛
۹. سپاه صحابه و لشکر جهنگوی؛
۱۰. دیوبندیه و طالبان؛
۱۱. احزاب سلفی در کشورهای عربی؛
۱۲. گرایش های سلفیه در دیگر کشورهای اسلامی.

منابع

منابع اصلی:

۱. الامام محمد بن عبدالوهاب و دعوتہ السلفیہ، محمد بن عبد الله سکا کر؛

۲. مجموعہ ۱۶ جلدی نقد مبانی سلفیہ جہادی، زیر نظر مہدی فرمانیان.

منابع فرعی:

۱. انتصار المنهج السلفی، عبدالحلیم الجندی؛
۲. دعاوی المناویین لدعوۃ الشیخ محمد بن عبد الوہاب، عبد العزیز بن محمد؛
۳. کشف الارتیاب، سید محسن امین؛
۴. کتب حذر منها العلماء، آل سلمان؛
۵. التحذیر من فتنۃ التكفیر، البانی؛
۶. تبیین ظلال الالبانی شیخ الوہابیۃ المتحدّث، شیخ عبد اللہ ہروی؛
۷. السلفیہ والقضایا العصر، عبد الرحمن بن زید زیدی؛
۸. الدیوبندیہ، سید طالب الرحمن؛
۹. القول البلیغ فی التحذیر من جماعہ التبلیغ، تویجری؛
۱۰. المہند علی المفند، سہارنپوری؛
۱۱. اخوان المسلمین، حسینی.

نقد مبانی عام سلفیه

عنوان درس			نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعت	شیوه اجرا				پیش نیاز			شیوه ارزش یابی		
نقد مبانی عام سلفیه			نظری	عملی			حضوری	بیمه حضوری	غیر حضوری	مجازی	دارد	ندارد	کتابی	شفاهی	تجربی	
			*		۲	۳۲	*			*	*		*	*	*	*

اهداف

بررسی تحلیلی مبانی معرفت شناسانه و هستی شناسانه سلفیه اعم از سلفیه وهابی، دیوبندی و گرایش های سلفی شمال آفریقا و نقد امامیه به آنها.

سرفصل ها:

۱. توحید و شرک:

♦ اقسام توحید از دیدگاه سلفیان و اصحاب حدیث (ربوبی، الوهی، اسماء و صفات)

۲. ایمان و کفر؛

۳. سنت و بدعت؛

۴. حیات برزخی (سماع موتی)؛

۵. جایگاه عقل و نقل:

♦ نقد منطق و فلسفه و نقد نقد.

منابع

منابع اصلی:

۱. العقائد السلفیه بادلتهما النقلیه والعقلیه، آل بوطامی؛

۲. التوحید والشرک، جعفر سبحانی.

منابع فرعی:

۱. عقائد ائمه السلف، زمزلی؛

۲. الآیات البینات، آلوسی؛

۳. العقیده، بروایه ابی بکر خلال؛

۴. سماع موتی، سعادت پرور؛

۵. شرح السنّه، بریهاری؛

۶. درء تعارض العقل والنقل، ابن تیمیہ؛
۷. مجموع فتاویٰ ابن تیمیہ، ابن تیمیہ؛
۸. مختصر الصواعق المرسله، ابن قیم جوزی؛
۹. درس نامه نقد وهابیت، جعفر سبحانی، تقریر محیطی؛
۱۰. الحجه البالغه، شاه ولی الله دهلوی؛
۱۱. رساله فی التوحید، شاه ولی الله دهلوی؛
۱۲. تفسیر المنار، رشید رضا؛
۱۳. معالم تانزیل، بغوی؛
۱۴. شرح سنن ابی داود، کشمیری؛
۱۵. رد المنطق، ابن تیمیہ؛
۱۶. فی ظلال القرآن، سید قطب.

نقد مبانی خاص سلفیه و وهابیت

عنوان درس		نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعات	شیوه اجرا				پیش‌نیاز			شیوه ارزش‌یابی	
نقد مبانی خاص سلفیه و وهابیت		نظری	عملی	۲	۳۲	حضوری	بیم‌حضوری	غیرحضوری	مجازی	دارد	ندارد	کتبی	تلفظی	تحقیقی
		*				*			*		*	*	*	*

اهداف

بررسی و نقد عقاید خاص سلفی‌گری در زمینه توسل، شفاعت، نذر برای اولیای الهی، بنای بر قبور و زیارت قبور و امثال آن.

سرفصل‌ها:

۱. بررسی توسل، شفاعت و استغاثه به ارواح اولیای الهی و مشروعیت آن؛
۲. بنای بر قبور دلایل موافقان و نقد ادله مخالفان؛
۳. سفر برای زیارت قبور و نقد عقاید وهابیت؛
۴. قسم به غیر خدا و شواهد مشروعیت آن؛
۵. نذر برای اولیای الهی و تفسیر صحیح آن؛
۶. طواف و نقد برداشت وهابیت از آن؛
۷. جواز نام‌گذاری فرزندان به عبدالحسین و امثال آن؛
۸. تبرک به اشیای صالحان و دلایل قرآنی آن؛
۹. بزرگداشت موالید و وفیات و نقد دیدگاه وهابیت.

منابع

منابع اصلی:

۱. کشف الارتیاب، سید محسن امین؛
۲. شفاء السقام فی زیاره خیر الانام، سبکی.

منابع فرعی:

۱. قاعده جلیله، ابن تیمیه؛
۲. براهین الكتاب والسنة الناطقه، القضاء العزازی؛
۳. رفع المناره بتخریج احادیث التوسل والزیاره، سعید ممدود؛
۴. المطالب العالیه، فخر رازی؛
۵. آیین وهابیت، جعفر سبحانی؛
۶. الاجوبه النجدیه، کاشف الغطاء؛
۷. در سنامه نقد وهابیت، جعفر سبحانی، تقریر محیطی؛
۸. الالهیات جعفر سبحانی؛
۹. وفاء الوفاء فی تاریخ دار المصطفی، سمهودی؛
۱۰. الجوهر المنظم فی زیاره النبی المکرم، ابن حجر هیتمی مکی؛
۱۱. شواهد الحق، نبهانی؛
۱۲. محق القول فی مسئله التوسل، زاهد کوثری؛
۱۳. روافد الايمان، نجم الدین طیبسی؛
۱۴. پاسخ به شبهات سلفی گری، علی اصغر رضوانی؛
۱۵. مجموع فتاوی ابن تیمیه، ابن تیمیه؛
۱۶. مختصر الصواعق المرسله، ابن قیم جوزی؛
۱۷. الحجّه البالغه، شاه ولی الله دهلوی.

تقابل فکری سلفیه و تصوف

عنوان درس			نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعت	شیوه اجرا				پیش نیاز			شیوه ارزش یابی		
تقابل فکری سلفیه و تصوف			نظری	عملی			حضور	پیمه حضوری	غیر حضوری	مجازی	دارد	ندارد	کتابی	مفتاحی	تجرباتی	
			*		۲	۳۲	*			*		*	*	*	*	*

اهداف

بررسی و تبیین تقابل دیدگاه‌های سلفیه و تصوف در موضوعات معرفتی و اعتقادی.

سرفصل‌ها:

۱. کلیات (ضرورت، اهمیت و منابع مهم)؛

۲. تعریف و پیدایش تصوف:

♦ نگاه سلفیه و تصوف در نگاه اهل حدیث پیش از ابن تیمیه.

۳. ابن تیمیه و تصوف:

♦ ابن تیمیه و تصوف عملی و نظری؛

♦ نقدهای ابن تیمیه به ابن عربی؛

♦ نقدهای صوفیان به ابن تیمیه.

۴. ابن قیم و تصوف:

♦ دیدگاه‌های ابن قیم در باب تاویل صوفیان.

۵. سلفیان و تصوف:

♦ جایگاه صوفیه متقدم نزد سلفیان؛

♦ تقابل سلفیه و صوفیه در عصر حاضر؛

♦ نگاه سلفیه و وهابیت به طریقت‌های صوفی؛

♦ عرفان عملی و وهابیت؛

♦ علل پذیرش دوران زهد از سوی وهابیت؛

♦ نقدهای وهابیت به عرفان نظری و پاسخ‌های آن؛

♦ دیدگاه سلفیه در باب وحدت وجود و ولایت تکوینی؛

- ◆ نقدهای وهابیت به عقیده صوفیه به قبور اولیای الهی و نقد عقاید وهابیت؛
- ◆ اشتراکات تصوف و تشیع در مقابله با وهابیت.

منابع

منابع اصلی:

۱. التصوف بین الإفراط والتفريط، عمر عبدالله الكامل؛
۲. جستجو در تصوف ایران، عبدالحسین زرین کوب.

منابع فرعی:

۱. تصوف از دیدگاه اهل بیت، داوود الهامی؛
۲. السلفیه مرحله زمنیه، رمضان بوطی؛
۳. ابن تیمیه حیات و عقائده، صائب عبدالحمید؛
۴. السلفیه الوهابیه افکارها الاساسیه و جذورها التاريخیه، حسن بن علی سقاف؛
۵. دراسات فی منهاج السنه لمعرفه ابن تیمیه، میلانی؛
۶. الدرر السنیه فی الرد علی الوهابیه، زینی دحلان؛
۷. الصواعق الالهیه فی الرد علی الوهابیه، سلیمان بن عبد الوهاب؛
۸. العقائد السلفیه بادلتهما الثقلیه و العقلیه، آل بوطامی؛
۹. کشف الشبهات، محمد بن عبد الوهاب؛
۱۰. منهاج السنه النبویه فی نقض کلام الشیعه القدریه، ابن تیمیه؛
۱۱. فضایح الصوفیه، وحید بهبهانی؛
۱۲. حدیقه الشیعه، مقدس اردبیلی؛
۱۳. مجموعه فتاوی، ابن تیمیه؛
۱۴. الدیوبندیه، طالب الرحمن؛
۱۵. منهج السید محمد رشیدرضا فی العقیده، ورنیقه؛
۱۶. مجموعه التوحید، تحقیق رشیدرضا؛
۱۷. فی ظلال القرآن، سید قطب؛
۱۸. معالم فی الطریق، سید قطب؛
۱۹. جاهلیة القرن العشرين، محمد قطب؛

۲۰. کتاب التوحید، محمد بن عبدالوهاب؛
۲۱. کشف الشبهات، محمد بن عبدالوهاب؛
۲۲. مفاهیم یجب ان تصحح، محمد علوی مالکی؛
۲۳. الرد علی اصحاب الحلاج، شیخ مفید؛
۲۴. تاریخ فلسفه و تصوف، نمازی شاهرودی؛
۲۵. فرقه صوفیان، محمد محدث و فرقه ذهبیه، طباطبائی.

فقه مقارن

عنوان درس			نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعت	شیوه اجرا				پیش نیاز			شیوه ارزش یابی		
فقه مقارن			تفصیلی	مجموعی			حضور	بیمه حضوری	غیر حضوری	مجازی	دارد	ندارد	کتابی	شخصی	تخصصی	
			*		۲	۳۲	*			*	*		*	*	*	*

اهداف:

توانایی به کارگیری ظرفیت‌های مشترک قواعد فقه مقارن در استنباط فقهی و بررسی مهم‌ترین مباحث اختلافی فریقین در احوال شخصیه، عبادات، معاملات.

سرفصل‌ها:

کلیات: تعریف و موضوع فقه مقارن، تعریف فقه الخلاف، آثار و فواید فقه مقارن، مذاهب فقهی و فقه مقارن، مهم‌ترین منابع فقه مقارن، مبادی و مبانی لازم در دانش فقه مقارن.

سیر و ادوار فقه مقارن در شیعه:

بستر پیدایش، عصر تدوین، عصر تکمیل و توسعه، عصر رکود، عصر حاضر.

سیر و ادوار فقه مقارن در میان اهل سنت:

بستر پیدایش، عصر تدوین، عصر تکمیل و توسعه، عصر رکود، عصر حاضر.

عبادات:

- ♦ وضو (غسلتان و مسحتان)؛
- ♦ صلاه: مغرب شرعی، تنویب، حی علی خیر العمل، جزئیت بسمله، جهر به بسمله، تکتف، تأمین، صلاه تراویح؛
- ♦ صوم: صوم عاشوراء.

منابع

منابع اصلی:

۱. کتاب الخلاف، شیخ طوسی؛
۲. الانصاف، جعفر سبحانی.

منابع فرعی:

۱. المسائل الخلافیه و قول الحق فیها، آل محسن؛
۲. تذکره الفقهاء، علامه حلی سیر تاریخی تدوین کتب فقه مقارن، محمد معینی فر؛
۳. الفقه علی المذاهب الخمسه، محمد جواد مغنیه؛
۴. الفقه المقارن، حسن احمد خطیب؛
۵. فقه مقارن، ابراهیم جناتی؛
۶. فقه مقارن، علی اصغر رضوانی؛
۷. الانتصار؛ علم الهدی، علی بن الحسین سید مرتضی؛
۸. الانصاف فی تحقیق مسائل الخلاف، شیخ محمد طه؛
۹. مختلف الشیعه فی احکام الشریعه، علامه حلی؛
۱۰. القواعد الفقهیه، ناصر مکارم شیرازی؛
۱۱. القواعد الکلیه و الضوابط الفقهیه، ابن مبرد؛
۱۲. القواعد الفقهیه، باقر ایروانی؛
۱۳. نضد القواعد الفقهیه، فاضل مقداد؛
۱۴. تهذیب الاحکام، طوسی؛
۱۵. صلاه التراویح، نجم الدین طبری؛
۱۶. الفقه علی المذاهب الخمسه، مغنیه؛
۱۷. مسائل فقهیه، شرف الدین؛
۱۸. شرح القواعد الفقهیه، احمد بن محمد الزرقاء؛
۱۹. المغنی، ابن قدامه؛
۲۰. بدایه، ابن رشد؛
۲۱. التهذیب، نووی؛
۲۲. الفقه و ادله، وهبه زحیلی.

اصول فقه مقارن

عنوان درس		نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعت	شیوه اجرا				پیش نیاز			شیوه ارزش یابی	
اصول فقه مقارن		تئوری	عملی	۲	۳۲	حضور	بیمه حضوری	غیر حضوری	مجازی	دارد	ندارد	کتابی	تجربی	نظری
		*				*			*			*	*	*

۵۶

اهداف

آشنایی با مهم ترین آرای اصولی اهل سنت و وهابیت با هدف نقد و بررسی تفصیلی مبانی مورد پذیرش وهابیت.

سر فصل ها:

کلیات: تعریف و اهمیت اصول فقه مقارن، پیشینه اصول فقه مقارن، فواید اصول فقه مقارن، اسباب اختلاف، مفهوم حجیت و لوازم آن، مباحث حکم، حجیت مصادر اصولی، اجتهاد و تقلید در فروع و اصول، تقلید از مذاهب اربعه، منابع اجتهاد.

مباحث الفاظ: حقیقت و مجاز، عام و خاص، مطلق و مقید، امر و نهی، مفاهیم.

روش شناسی مشترک مذاهب در تشخیص حکم:

- ◆ قرآن: حجیت ظواهر، محکم و متشابه، شبهات تحریف و ابطال؛
- ◆ سنت: دلالت سنت، ادله حجیت سنت اهل بیت و سنت صحابه، طرق قطعی و غیر قطعی تحصیل سنت؛
- ◆ اجماع: ادله حجیت، ادله منکرین حجیت، نقد تقدم سنت بر کتاب، نقد حجیت خبر واحد در اعتقادات.

روش شناسی اهل سنت در مالانص فیه:

- ◆ قیاس: تعریف، ارکان قیاس، تنقیح مناط، حجیت، ادله امکان و وقوع، آرای مذاهب؛
- ◆ استحسان: تعاریف، ادله حجیت، ادله مانعین حجیت؛
- ◆ مصالح مرسله: تعریف، ادله حجیت، ادله مانعین؛
- ◆ سد ذرایع و فتح ذرایع: تعریف و اقسام ذرایع، حکم، ادله حجیت و عدم حجیت؛
- ◆ مقاصد شریعت: تعریف، ادله حجیت و عدم حجیت؛
- ◆ اصول عملیه شیعه: برائت، تخیر، احتیاط، استصحاب.

منابع

منابع اصلی:

۱. اصول الفقه المقارن، جعفر سبحانی؛
۲. منظومه اصول الفقه، ابن عثیمین.

منابع فرعی:

۱. المنهج الفقهي لائمة الدعوة السلفيه في نجد، آل شيخ؛
۲. الاصول العامه للفقه المقارن، سيد محمد تقی طباطبائی حکیم؛
۳. البحر المحيط، زرکشی؛
۴. الحديث حجه بنفسه في العقائد و الاحكام، آلبنانی؛
۵. مدخل فقه، رضا اسلامي؛
۶. منابع اجتهاد نزد فريقين، ابراهيم جناتي؛
۷. القول السديد في ادله الاجتهاد و التقليد، صديق حسن خان؛
۸. ارشاد الفحول، شوکانی؛
۹. اعلام الموقعين، ابن قيم.

تاریخ و فرق تشیع

عنوان درس		نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعت	شیوه اجرا				پیش نیاز			شیوه ارزش یابی	
تاریخ و فرق تشیع		فقری	علی			حضور	بیمه حضوری	غیر حضوری	مجازی	دارد	ندارد	کتابی	شکلی	تحقیقی
		*		۲	۳۲	*			*		*	*	*	*

۵۸

اهداف

شناخت زمینه‌های سیاسی و اجتماعی تاریخ تشیع و تأثیر برداشت‌های مختلف از اندیشه امامت در پیدایش فرقه‌های شیعی به ضمیمه تحلیل عقیدتی فرق کیسانیه، اسماعیلیه، زیدیه، غلات، نصیری، علویان ترکیه.

سرفصل‌ها:

۱. کلیات: مفهوم تشیع، بررسی واژه شناختی، معنای اصطلاحی با رویکرد تاریخی، معنای عام و خاص تشیع، تعریف برگزیده.
 ۲. انواع تشیع: تشیع روحی - معنوی، تشیع سیاسی، تشیع عراقی (تشیع حبی، تشیع تفصیلی)، تشیع غالی، تشیع اعتقادی.
 ۳. بررسی و نقد دیدگاه‌ها درباره‌ی پیدایش تشیع؛
 ۴. شیعه در عصر خلفای نخستین؛
 ۵. شیعه در عصر اموی؛
 ۶. چگونگی گسترش تشیع؛
 ۷. نگاه تحلیلی به قیام‌های شیعی؛
 ۸. دولت‌های شیعی (علویان طبرستان، آل بویه، فاطمیان، آل حمدان)؛
 ۹. فرهنگ و تمدن شیعی؛
 ۱۰. پراکندگی جغرافیای شیعیان؛
 ۱۱. فرق شیعه در عصر حضور امامان معصوم علیهم السلام و نحوه بر خورد ائمه علیهم السلام با آن:
- ♦ کیسانیه، زیدیه، اسماعیلیه، واقفیه، فطحیه و غیره.

۱۲. مهم‌ترین فرق شیعی باقی‌مانده در تاریخ:

- ◆ زیدیه: افکار، تحول تاریخی، پراکندگی جغرافیایی، وضعیت کنونی؛
- ◆ غُلات (نُصَریان، علویان، خطّابیه، عجلیه): افکار، تحول تاریخی، پراکندگی جغرافیایی، وضعیت کنونی؛
- ◆ اسماعیلیه (بُهره‌ها آقاخانیه): افکار، ادوار تاریخی (کمون، ظهور، ستر)، پراکندگی جغرافیایی، وضعیت کنونی دانشمندان؛
- ◆ قرامطه اسماعیلیه و خطّابیه؛
- ◆ پسیخانیان؛
- ◆ حروفیه و بکتاشیه.

منابع

منابع اصلی:

۱. فرق الشیعه، حسن بن موسی نویدی؛
۲. اصل الشیعه و اصولها، محمد حسینی آل کاشف الغطاء.

منابع فرعی:

۱. درس‌نامه تاریخ و عقائد اسماعیلیه، مهدی فرمانیان؛
۲. هویه التشیع، احمد واعی؛
۳. اوائل المقالات، شیخ مفید؛
۴. الامام الصادق و المذاهب الاربعه، اسد حیدر؛
۵. الکیسانیه فی التاریخ و الادب، وداد قاضی؛
۶. درس‌نامه تاریخ و عقائد زیدیه، مهدی فرمانیان و سید علی موسوی نژاد؛
۷. تاریخ و عقائد اسماعیلیه، فرهاد دفتری؛
۸. افتتاح الدعوه، قاضی نعمان؛
۹. تاریخ الزیدیه، جعفر سبحانی؛
۱۰. مذاهب الاسلامیین، عبدالرحمن بدوی؛
۱۱. علویان ترکیه، دونمز؛
۱۲. تاریخ العلویین، هاشم عثمان؛
۱۳. شناخت اهل حق، عبدالله احمدی؛

۱۴. الشیخیه، آل طالقانی؛
۱۵. آشنائی با فرق تشیع، جمعی از نویسندگان؛
۱۶. غالیان، نعمت الله صفری؛
۱۷. المقالات و الفرق، اشعری؛
۱۸. الملل و النحل، شهرستانی؛
۱۹. الفصل فی الملل و الاهواء و النحل، ابن حزم؛
۲۰. الفرق بین الفرق، بغدادی؛
۲۱. مقالات الاسلامیین، اشعری؛
۲۲. مدخل های ذریط در دائرة المعارف ها به ویژه دایرة المعارف بزرگ اسلامی و دانش نامه جهان اسلام؛
۲۳. التبصیر فی الدین، اسفراینی؛
۲۴. تبصرة العوام، حسنی رازی؛
۲۵. فرهنگ فرق اسلامی، مشکور؛
۲۶. تاریخ شیعه و فرقه های اسلام تا قرن چهارم، مشکور؛
۲۷. تاریخ فرق اسلامی، محمد نجمی زنجانی؛
۲۸. خاستگاه تشیع و پیدایش فرقه های شیعی، علی آقانوری؛
۲۹. تاریخ تشیع، زیر نظر احمد رضا خضری؛
۳۰. تاریخ تشیع در ایران، رسول جعفریان؛
۳۱. نشأة الشیعة و التشیع، سید محمد باقر صدر؛
۳۲. تشیع در مسیر تاریخ، جعفری؛
۳۳. تشیع در مسیر تاریخ، سید حسین جعفری؛
۳۴. کتاب النقض، قزوینی رازی.

فرق انحرافی

عنوان درس		نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعت	شیوه اجرا					پیش نیاز			شیوه ارزش یابی		
فرق انحرافی		تئوری	عملی			حضوری	غیر حضوری	مختلّی	دارد	ندارد	آر	ت	ت	ت	ت	ت
		*		۲	۳۲	*		*			*			*	*	*

اهداف

شناخت، بررسی و نقد عقاید، آموزه‌ها و تاریخ شیخیه، بابیت، بهائیت و غالیان، تبیین علل پیدایش، گسترش و وجوه مشترک فرقه‌های نوظهور و راهکارهای مقابله با آن‌ها. نقد و بررسی فرقه‌های معنوی ایرانی، هندی و آمریکایی و تبیین ترفندهای هر یک.

سرفصل‌ها:

۱. کلیات: تعریف جریان‌های انحرافی، پیشینه جریان‌های انحرافی در اسلام.
۲. شیخیه: سیر پیدایش شیخیه، بزرگان شیخیه، فرق و انشعابات شیخیه، عقاید باطل شیخیه، دیدگاه شیخیه در خلق افعال عباد، تدبیر عالم، صفات خداوند، معراج، معاد، امامت و مهدویت.
۳. بابیت: پیدایش بابیه (در جستجوی رکن رابع)، بزرگان، ادعاهای بابیت، شورش‌های بابیت، اعتقادات.
۴. بهائیت: شخصیت و انحرافات بزرگان بهائیت، سلسله ادعاهای بهائیت، تعلیم بهائیت، استعمار و بهائیت، تشکیلات بهائیان، اعتقادات و احکام بهائیان، حکم فقهی بهائیان، شبهات (خاتمیت، دین حق، اجل امتها)
۵. معناشناسی فرقه، ویژگی‌های فرقه، انواع فرقه‌ها، آسیب‌های فرقه‌ها، ویژگی‌ها و اهداف جنبش‌های نوپدید معنوی:

- ◆ جنبش‌های معنوی ایرانی: عرفان حلقه؛
- ◆ جنبش‌های معنوی هندی: راجینش اشو، یوگا، دالایی لاما؛
- ◆ جنبش‌های معنوی آمریکایی: پائولو کوئلیو، اکنکار، عرفان سرخ پوستی، شیطان‌گرایی.

منابع

منابع اصلی:

۱. فرق انحرافی، رضا سلطانی؛

۲. در آمدی بر عرفان حقیقی و عرفان‌های کاذب، شریفی.

منابع فرعی:

۱. آشنایی با فرق اسلامی، رضا برنجکار؛
۲. هدیه المله الی رئیس المله، همدانی؛
۳. فرق انحرافی، مصطفی سلطانی؛
۴. فرق تشیع، فرمانیان؛
۵. فرق و مذاهب کلامی، علی ربانی گلپایگانی؛
۶. شیخی گری، بابی گری و بهائی گری، یوسف فضایی؛
۷. ارمان استعمار، محمدی اشتهااردی و بابی گری و بهائی گری، محمد مردانی؛
۸. جریان شناسی انتقادی عرفان‌های نوظهور، مظاهری؛
۹. بررسی موسیقی متال، ادیب؛
۱۰. صراط‌های غیر مستقیم، مهدی سالاری؛
۱۱. درس‌نامه شناخت و نقد بهائیت حسین رهنما؛
۱۲. یزیدیان یا شیطان پرستان، تونجی؛
۱۳. بریدا، پائولو کوئیلو؛
۱۴. سایه تاریکی، امیرحسین کامل نواب؛
۱۵. جنگ علیه خانواده، ویلیام گاردنر؛
۱۶. سیره علمیی اهل البیت علیه السلام.

شبه‌شناسی کلامی

عنوان درس		نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعت	شیوه اجرا				پیش‌نیاز			شیوه ارزش‌یابی	
شبه‌شناسی کلامی		نظری	عملی	۲	۳۲	حضوری	بیمه حضوری	غیر حضوری	مجازی	دارد	ندارد	کتابی	نظری	تحقیقی
		*				*			*	*		*	*	*

اهداف

تحلیل و بررسی شبهات کلامی رایج و مورد ابتلا به منظور تبیین و دفاع از عقاید شیعه.

سرفصل‌ها:

شبهات مهم و مورد ابتلای کلامی:

- ♦ تحریف قرآن؛
- ♦ عدالت صحابه؛
- ♦ سب صحابه؛
- ♦ قذف عایشه.

منابع

منابع اصلی:

۱. التحقيق في تحريف القرآن، محمد هادی معرفت؛
۲. مقدمه الاصابه، ابن حجر.

منابع فرعی:

۱. الموضح عن جهه اعجاز القرآن، سید مرتضی؛
۲. الفرقان، ابن الخطیب؛
۳. فصل الخطاب، میرزا حسین نوری؛
۴. الحصول المنيعه في براءه عائشه الصديقه باتفاق اهل السنه و الشيعه، ابن منير دمشقي؛
۵. عداله الصحابه، اسد حيدر؛
۶. الشافي، سید مرتضی؛
۷. عدالت صحابه و پیامدهای آن، رجبی؛

۸. الامامۃ الإلهیہ، شیخ سند؛

۹. الاجتهاد والنص، سید شرف الدین؛ التفسیر و المفسرون، محمد ہادی معرفت؛

۱۰. تفسیر فریقین، عبدالکریم بھجت پورو میزان الحق، شبہات وردود، سید جعفر مرتضیٰ العاملی.

شبه‌شناسی فقهی

عنوان درس		نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعت	شیوه اجرا				پیش‌نیاز			شیوه ارزش‌یابی	
شبه‌شناسی فقهی		تئوری	عملی	۲	۳۲	حضوری	نیمه حضوری	غیر حضوری	مجازی	دارد	ندارد	کتابی	مذهبی	تحقیقی
		*				*			*	*		*	*	*

اهداف

تحلیل و بررسی شبهات فقهی رایج و مورد ابتلا به منظور تبیین و دفاع از عقاید شیعه.

سرفصل‌ها:

ازدواج موقت

- ♦ طلاق ثلاث؛
- ♦ جمع بین صلاتین؛
- ♦ شهادت ثالثه؛
- ♦ سجده بر خاک؛
- ♦ کیفیت صلوات بر پیامبر؛
- ♦ خمس.

منابع

منابع اصلی:

۱۱. الانتصار، سید مرتضی؛
۱۲. فقه مقارن، ابراهیم جناتی.

منابع فرعی:

۱. الخلاف، شیخ طوسی؛
۲. منتهی المطلب، علامه حلی؛
۳. اعلام الموقعین، ابن قیم؛
۴. اصول مذهب الشیعة الامامية، ناصر الغفاری؛
۵. نظام الطلاق فی الاسلام، احمد شاکر؛

۶. ازدواج موقت در رفتار و گفتار صحابه و تابعین، نجم الدین طیبی؛
۷. ازدواج موقت از دیدگاه قرآن و سنت، محسن افضل آبادی؛
۸. الجمع بین الصلاتین، سید حسن آل مجدّد شیرازی؛
۹. طلاق ثلاث، ابن قیم جوزیه؛
۱۰. الوشیعة، موسی جار الله؛
۱۱. نقض الوشیعة، سید محسن امین؛
۱۲. تحفه الاثنی عشریه، عبدالعزیز دهلوی؛
۱۳. میزان الحق، شبهات وردود، سید جعفر مرتضی العاملی.

شبهه‌شناسی تاریخی و حدیثی

عنوان درس			نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعت	شیوه اجرا				پیش‌نیاز			شیوه ارزش‌یابی		
شبهه‌شناسی تاریخی و حدیثی			نظری	عملی			حضوری	زیمه حضوری	غیر حضوری	مجازی	دارد	ندارد	کتابی	مفتاحی	تحقیقی	
			*		۲	۳۲	*			*	*	*	*	*	*	*

اهداف

تحلیل و بررسی شبهات تاریخی رایج و مورد ابتلا به منظور تبیین و دفاع از عقاید شیعه.

سرفصل‌ها:

۱. ازدواج ام‌کلثوم؛
۲. نام‌گذاری فرزندان ائمه علیهم‌السلام به نام خلفا؛
۳. همکاری امیرالمؤمنین علیه‌السلام با خلفا؛
۴. روایت منصوب به امام صادق علیه‌السلام (ولدنی ابوبکر مرتین)؛
۵. شهادت حضرت زهرا سلام‌الله‌علیها؛
۶. بیعت امیرالمؤمنین با خلفا.

منابع

منابع اصلی:

۱. الصوارم المحرقة فی نقد الصواعق المحرقة، قاضی نورالله شوشتری؛
۲. مأساة الزهراء علیها السلام، سید جعفر مرتضی‌العاملی.

منابع فرعی:

۱. الوشیعة، موسی‌جارالله؛
۲. نقد الصواعق المحرقة، قزوینی؛
۳. افحام الخصوم، ناصر حسین بن امیر حامد حسین؛
۴. ازدواج ام‌کلثوم، سید علی میلانی؛
۵. نقض الوشیعة، سید محسن امین؛
۶. تحفة الاثنی عشریه، عبدالعزیز دهلوی؛

۷. نفحات الازهار، سيد على ميلاني؛
۸. منهاج السنه النبويه، ابن تيميه؛
۹. اصول مذهب الشيعة الامامية، ناصر الغفاري؛
۱۰. الشافي، سيد مرتضى؛
۱۱. الصواعق المحرقة، ابن حجر هيثمي؛
۱۲. الزواج اللغز، شهرستاني؛
۱۳. الصحيح من سيرة الامام على عليه السلام، سيد جعفر مرتضى العاملي؛
۱۴. ميزان الحق، شبّهات وردود، سيد جعفر مرتضى العاملي.

بررسی جوامع حدیثی فریقین

عنوان درس		نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعت	شیوه اجرا				پیش نیاز			شیوه ارزش یابی	
بررسی جوامع حدیثی فریقین		تجربی	تئوری	۲	۳۲	خوبی	نیمه حضورى	غیر حضورى	مجازى	دارد	ندارد	کتابى	تجربى	تئورى
		*				*			*		*	*	*	*

اهداف

آشنایی تحلیلی با کتب حدیثی فریقین (شناخت مؤلف و مؤلف، انگیزه تألیف، مدخل ها، شروع و روش شناسی)

سرفصل ها:

معرفی کتب حدیثی شیعه:

♦ الکافی، من لایحضر الفقیه، تهذیب الاحکام، الاستبصار فیما اختلف خیر من الاخبار: آشنایی با مؤلف (شخصیت علمی، زندگی نامه، سفار، تألیفات)، آشنایی با کتاب (مبانی، شیوه، منابع، جایگاه کتاب، عناوین و سرفصل ها (فهرست نویسی)، موضوعات مستقل و مهم مطرح، اشکالات وارد بر کتاب و جواب از آن؛

♦ امالی سید مرتضی، کمال الدین و تمام النعمه المحاسن، بصائر الدرجات، تحف العقول: آشنایی اجمالی با مؤلف و کتاب و شیوه تألیف و تبویب، کامل الزیارات و ...؛

♦ بحار الانوار: آشنایی با مؤلف (شخصیت علمی، زندگی نامه، أسفار، تألیفات و ...)، آشنایی با کتاب، مبانی، شیوه. جایگاه کتاب، عناوین و سرفصل ها، موضوعات مستقل و مهم مطرح، اشکالات وارد بر کتاب و جواب از آن؛

♦ آشنایی با کتاب سفینه البحار، مستدرک سفینه البحار، فهارس و معاجم؛

♦ وسائل الشیعه: آشنایی با مؤلف (شخصیت علمی، زندگی نامه، أسفار، تألیفات، آشنایی با کتاب، مبانی، شیوه)، آشنایی با مستدرک الوسائل و معجم الفاظ.

معرفی کتب حدیثی اهل سنت:

♦ کلیات: مفهوم جوامع اهل سنت و جماعت، معرفی مؤلفین، معرفی جوامع، شیوه ها و انگیزه های تألیف، معرفی شرح جوامع حدیثی اهل سنت؛

♦ نقد کتب سته: نقدهای متقدم از اهل سنت، نقدهای اهل سنت در سده های میانی، نقدهای متأخر و معاصر اهل سنت، نقد کتب سته نزد شیعه، نقد خاورشناسان معاصر.

گونه‌شناسی نقد کتب سته:

- ♦ اشکالات سندی جوامع حدیثی اهل سنت: ضعف در رجال، ضعف در فقه؛
- ♦ اشکالات متنی: عدد روایات، طرق کتاب، حذف و تقطیع، اختلاف نسخ، حذف؛
- ♦ اشکالات محتوایی و دلالتی: توحید، نبوت، وصایت و خلافت.

منابع

منابع اصلی:

۱. متون اصلی جوامع حدیثی شیعه و اهل سنت؛
۲. کتاب‌شناسی حدیثی شیعه و اهل سنت، مجید معارف.

منابع فرعی:

۱. پژوهشی پیرامون جوامع حدیثی اهل سنت، احمد پاکتچی؛
۲. سیری در صحیحین، نجمی؛
۳. تحفه القاری لصحیح البخاری، محمد علی عزالدین؛
۴. کشف الظنون، کاتب چلبی؛
۵. هدی الساری، ابن حجر؛
۶. الامام الترمذی، نورالله عطر؛
۷. فیض الباری، کشمیری؛
۸. هدیة العارفین، البابانی البغدادی؛
۹. الوافی بالوفیات، صلاح الدین خلیل بن أبیک بن عبد الله الصفدی؛
۱۰. البدایة والنهایة، إسماعیل بن عمر بن کثی؛
۱۱. تهذیب التهذیب، أحمد بن علی بن محمد بن أحمد بن حجر العسقلانی؛
۱۲. آشنایی با تاریخ و منابع حدیث، محمد کاظم طباطبایی.

مبانی تفسیری سلفیان

عنوان درس			نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعت	شیوه اجرا				پیش نیاز			شیوه ارزش یابی		
مبانی تفسیری سلفیان			نظری	عملی			حضوری	بیمه حضوری	غیر حضوری	مجازی	دارد	ندارد	سجی	تجربی	نقش	
			*		۲	۳۲	*					*		*	*	*

اهداف

بررسی تطبیقی تاریخ، مبانی، قواعد، منابع، روش ها و گرایش های تفسیری فریقین.

سرفصل ها:

کلیات: معرفی معتبرترین تفاسیر فریقین، معنای تفسیر و تأویل و تفاوت میان آن ها، ضرورت و اهمیت تفسیر، گرایش ها و روش های تفسیری، حقیقت و مجاز در قرآن، امکان و جواز تفسیر (اقوال و ادله) در اندیشه فریقین.

تاریخ تفسیر: تربیت مفسران از سوی رسول خدا صلی الله علیه و آله، تفسیر پس از رسول خدا، تالیفات تفسیری شیعیان و اهل سنت، تفسیر در دوره معاصر.

دیدگاه ها: تاویل، تفویض، اثبات

مبانی مشترک در تفسیر فریقین

امکان فهم و جواز تفسیر قرآن: دیدگاه افراطی، تفریطی و معتدل به همراه ادله هر یک

سطوح و بطون قرآن

حجیت سنت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم در تفسیر

حجیت عقل در تفسیر وحی

منابع تفسیری فریقین:

- ♦ حجیت سنت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم در تفسیر؛
- ♦ حجیت سنت اهل بیت علیهم السلام در تفسیر؛
- ♦ نقش های اختصاصی معصومان در فهم قرآن؛
- ♦ بررسی حجیت قول صحابه در تفسیر.

منابع

منابع اصلی:

۱. التفسیر و المفسرون، محمد هادی معرفت؛

۲. جریان شناسی تفسیر سلفی، علی فتحی.

منابع فرعی:

۱. التمهید فی علوم القرآن، محمد هادی معرفت؛
۲. التفسیر والمفسرون، ذہبی؛
۳. بررسی تطبیقی مبانی تفسیر قرآن، نجارزادگان؛
۴. تفسیر فریقین، عبدالکریم بهجت پور؛
۵. روش شناسی تفسیر قرآن، محمود رجبی؛
۶. الاتقان، سیوطی؛
۷. البیان، خویی؛
۸. مدخل التفسیر، فاضل لنکرانی؛
۹. مکاتب تفسیری، علی اکبر بابایی.

مبانی رجال شیعه

عنوان درس			نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعت	شیوه اجرا				پیش نیاز			شیوه ارزش یابی		
مبانی رجال شیعه			نظری	عملی			حضوری	بیمه حضوری	غیر حضوری	مجازی	دارد	ندارد	کتابی	مشافه‌ای	تجرباتی	*
			*		۲	۳۲	*			*		*	*	*	*	*

اهداف

آشنایی با ضرورت و مبانی علم رجال، جرح و تعدیل، کتاب شناسی و سبک شناسی رجال یون شیعه در معرفی راویان.

سرفصل ها:

۱. لیات علم رجال: تعریف، بیان موضوع، مسائل و هدف؛
۲. جایگاه علم رجال در علوم حدیث؛
۳. ارتباط علم رجال و دانش های دیگر؛
۴. نیاز به علم رجال؛
۵. نقش علم رجال در علوم اسلامی (فقهی، کلامی، تاریخی علوم قرآنی و تفسیر)؛
۶. تاریخچه پیدایش علم رجال؛
۷. شیوه های احراز صدور حدیث نزد قدما و متأخرین؛
۸. بررسی رجال سند؛
۹. بررسی طرق و مشیخه؛
۱۰. اعتبار کتب؛
۱۱. شرایط کلی راوی؛
۱۲. شیوه های احراز شرایط راوی؛
۱۳. مبانی حجیت آراء رجالی؛
۱۴. آشنایی با انواع تألیفات رجالی و شیوه های کلی تألیف آن ها؛
۱۵. آشنایی با سیر تاریخی تألیفات رجالی؛
۱۶. تألیفات رجالی: آشنایی با مؤلف، ساختار و موضوع کتاب، سبک شناسی، شیوه استفاده از مطالب کتاب، شروح و ...

حواشی بر کتاب در قالب دسته‌بندی‌های ذیل:

- ♦ **اصول اولیه:** رجال برقی، رجال کشی، رجال ابن غضائری، رجال طوسی، فهرست طوسی، رجال نجاشی؛
- ♦ **اصول ثانویه:** خلاصه الاقوال، رجال ابن داود، التحرير کاوسی؛
- ♦ **جوامع رجالی:** تعریف و تاریخچه، منهج المقال، نقد الرجال، مجمع الرجال، جامع الرواه؛
- ♦ **جوامع رجالی متأخر:** تنقیح المقال، قاموس الرجال، معجم رجال الحديث.

منابع

منابع اصلی:

۱. مقدمه معجم رجال الحديث و تفصیل طبقات الرواه، سید ابو القاسم خویی؛
۲. آشنایی با اصول علم رجال، دلبری.

منابع فرعی:

۱. بحوث فی مبانی علم الرجال، صالح تبریزی؛
۲. الفوائد الرجاليه من تنقیح المقال، عبدالله مامقانی؛
۳. مقدمه تنقیح المقال، عبدالله مامقانی؛
۴. اصول علم الرجال، عبدالهادی الفضلی؛
۵. کلیات فی علم الرجال، جعفر سبحانی؛
۶. الفوائد الرجاليه، کجوری؛
۷. مبانی حجیت آرای رجالی، سیف الله صرامی؛
۸. سماء المقال فی علم الرجال، ابو الهدی کلباسی؛
۹. مقدمه بهجۀ الامال فی شرح زبده المقال، علیاری تبریزی؛
۱۰. روضات الجنات فی احوال العلماء و السادات، محمد باقر خوانساری؛
۱۱. مقدمه رجال آیت الله بروجردی، واعظزاده خراسانی؛
۱۲. منتهی المقال، حسین عبد الله مرعی؛
۱۳. نرم افزار درایه النور مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی.

مبانی رجال اهل سنت

عنوان درس		نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعت	شیوه اجرا				پیش نیاز			شیوه ارزش یابی	
مبانی رجال اهل سنت		نظری	عملی			حضور	بیمه حضوری	غیر حضوری	مجازی	دارد	ندارد	کتابی	شکلی	تحقیقی
		*		۲	۳۲	*			*			*	*	*

اهداف

بررسی و نقد آرای اختصاصی اهل سنت در علم رجال از نظر مبانی، روش ها و قواعد و آشنایی با منابع رجالی آنها.

سرفصل ها:

مبانی، روش ها و قواعد

- ♦ آشنایی و معرفی اجمالی مکاتب رجالی (اهل حدیث، اهل رأی، شامیون، مدنیون و کوفیون)؛
- ♦ مؤلفه های ارزیابی راوی نزد اهل سنت (تشیع، رفض، غلو، قدری، جهمی، کوفی و جرح اقران)؛
- ♦ بزرگ ترین رجالیون اهل سنت (شخصیت و آرا)؛
- ♦ الفاظ جرح و تعدیل.

آشنایی با منابع رجالی

- ♦ نوع اول: کتب شناخت صحابه؛
- ♦ نوع دوم: کتب طبقات؛
- ♦ نوع سوم: کتب جامع جرح و تعدیل؛
- ♦ نوع چهارم: کتب ضعفا؛
- ♦ نوع پنجم: کتب ثقات؛
- ♦ نوع ششم: رجال جوامع رجالی؛
- ♦ نوع هفتم: رجال مفردات روایی؛
- ♦ نوع هشتم: رجال شهرها؛
- ♦ نوع نهم: کتب مؤلف و مختلف، مشبهات.

منابع

منابع اصلی:

۱. الرفع والتكمیل، لکنوی؛
۲. الرجال الصّحیحین، کلابازی.

منابع فرعی:

۱. علم الرجال تعریفه و کتبه، سید عبد الماجد الغوری؛
۲. علم الرجال و نشأته و تطوره، محمد بن مطر الزهرانی؛
۳. بحوث فی تاریخ السنه المشرفه، اکرم ضیاء العمری؛
۴. مقدمه الاصابه، ابن حجر؛
۵. مقدمه الجرح و التعديل، ابن ابی حاتم؛
۶. اربع الرسائل، ذهبی.

مصطلح الحديث تطبیقی

عنوان درس		نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعت	شیوه اجرا				پیش نیاز			شیوه ارزش یابی	
مصطلح الحديث تطبیقی		نظری	علمی	۴	۳۲	حضوری	بیمه حضوری	غیر حضوری	مجازی	دارد	ندارد	کتابی	شفاهی	تجربیه
		*				*			*		*	*	*	*

اهداف

مطالعه تطبیقی مبانی و آشنایی با اصطلاحات حدیثی، آداب تحمل و ادای روایات، الفاظ و طرق تحمل حدیث و دسته بندی هر یک نزد اهل سنت.

سرفصل ها:

کلیات: تعریف درایه الحدیث و مصطلح الحدیث، پیشینه دانش مصطلح الحدیث، بررسی مبانی و مناهج حدیثی، ارتباط با رجال، موضوع و فایده مصطلح الحدیث، تحمل حدیث، آداب نقل حدیث، جرح و تعدیل در علم درایه، الفاظ توثیق و مراتب، الفاظ تجریح و مراتب، تعارض جرح و تعدیل.

مصطلحات:

- ♦ اصطلاحات اولیه؛
- ♦ اصطلاحات مربوط به اشخاص؛
- ♦ اصطلاحات مربوط به طرق هشت گانه تحمل حدیث؛
- ♦ اصطلاحات کتاب های حدیث؛
- ♦ تقسیم های مختلف حدیث و سند؛
- ♦ اصطلاحات حدیثی:

۱. اصطلاحات سندی؛

۲. اصطلاحات متنی.

منابع

منابع اصلی:

۱. معرفة أنواع علوم الحديث، ابن صلاح؛
۲. مقباس الهدایه، مامقانی.

منابع فرعی:

۱. اصول الحديث واحكامه، مجيد سبحانی؛
۲. الدرايه، شهيد ثاني؛
۳. نهايه الدرايه، سيد حسن صدر؛
۴. درايه الحديث، مؤدب؛
۵. درايه الحديث، مدير شانه چي؛
۶. درايه الحديث، حسين جلالی؛
۷. فتح المغیث، سخاوی؛
۸. الرواشح السماويه، محمدباقر ميرداماد؛
۹. علم الحديث و درايه الحديث، كاظم شانه چي؛
۱۰. علوم الحديث و مصطلحه، صبحي صالح؛
۱۱. علوم الحديث، سيد رضا مؤدب؛
۱۲. مقباس الهدايه في علم الدرايه، عبدالله مامقانی؛
۱۳. نهايه الدرايه، سيد حسن صدر؛
۱۴. الوجيزه في علم الدرايه، شيخ بهايي؛
۱۵. وصول الأخبار إلى اصول الأخبار، حسين بن عبدالصمد العاملي؛
۱۶. تيسير مصطلح الحديث، محمود طحان؛
۱۷. المحدث الفاصل، رام هرمزي الجامع لاخلاق الراوي و السامع، بغدادی؛
۱۸. درايه الحديث: بازپژوهی مصطلحات حديثی در نگاه فريقين، شادی نفیسی؛
۱۹. قواعد التحديث، محمد جمال الدين قاسمی؛
۲۰. مقدمه ابن الصلاح في علوم الحديث، شهرزوری؛
۲۱. دراسات في الجرح والتعديل، أعظمی؛
۲۲. معجم الاصطلاحات الحديثيه، سيد عبد الماجد الغوري؛
۲۳. الرفع والتكميل، لکنوی؛
۲۴. تدريب الراوي، سيوطی.

نقد و مناظره

عنوان درس		نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعت	شیوه اجرا				پیش‌نیاز			شیوه ارزش‌یابی	
نقد و مناظره		نظری	عملی			حضوری	بیمه حضوری	غیر حضوری	مجازی	دارد	ندارد	کلی	تفصیلی	تحقیقی
		*		۲	۳۲	*			*		*	*	*	*

اهداف

کسب مهارت‌های اثبات و نقد عقیده و روش‌شناسی مناظره.

سرفصل‌ها:

کلیات: تعریف، مقدمات مناظره، هدف مناظره، ضرورت مناظره و فواید مناظره.

اصول و روش‌ها:

- ♦ اصول مناظره؛
- ♦ انواع مناظره؛
- ♦ شیوه‌های علمی اثبات و ابطال یک اندیشه؛
- ♦ اصول تجربی و اخلاقی در مناظره با پیروان دیگر مذاهب؛
- ♦ روش‌شناسی اهل بیت علیهم‌السلام در ارتباط با پیروان دیگر مذاهب؛
- ♦ روش‌های نقد علمی آرا و نظرات مذاهب اسلامی؛
- ♦ راهکارهای اجرایی صحیح مناظره؛
- ♦ نمونه‌هایی از مناظرات ائمه اطهار علیهم‌السلام و علمای بزرگ شیعه با دیگران.

منابع

منابع اصلی:

۱. المرجعات، سید شرف الدین؛
۲. مناهج الاستدلال، ربانی گلپایگانی.

منابع فرعی:

۱. شبهای پیشاور، سلطان الواعظین؛
۲. الاحتجاج، طبرسی؛

٣. الفصول المختاره، مفيد؛

٤. كيفيه المناظره مع الشيعه والرد عليهم، احمد دحلان؛

٥. مناظرات في الامامه، عبد الله الحسن؛

٦. قصه الحوار الهادي، حسيني قزويني.

اندیشه سیاسی اسلام

عنوان درس		نوع درس		فصل واحد	تعداد سلف	شیوه اجرا				پیش نیاز			شیوه ارزش یابی		
اندیشه سیاسی اسلام		نظری	عملی			حضور	بیمه حضوری	غیر حضوری	مجازی	داد	ندارد	کلی	تفصیلی	تجزیه	
		*		۲	۳۲	*			*			*	*	*	*

اهداف

تبیین نظام سیاسی، شرایط، وظایف و اختیارات حاکم از دیدگاه امامیه و فرق اسلامی.

سر فصل ها:

- کلیات: ضرورت حکومت، مشروعیت حکومت در اسلام.
- حکومت در اسلام: (ادله ضرورت، ولایت پیامبر و امام معصوم).
- حاکم در اسلام: (ویژگی ها، کیفیت تعیین و وظایف).
- ولایت فقیه:

♦ معنای ولایت؛

♦ حیطه ولایت؛

♦ پیشینه تاریخی (سازمان و کالت، نصوص عصر غیبت صغری)؛

♦ راه های اثبات (دلیل عقلی، امور حسویه، ادله نقلی)؛

♦ شرایط و اختیارات ولی فقیه.

منابع

منابع اصلی:

۱. مبانی حکومت اسلامی، حسین جوان آراسته؛
۲. حکومت اسلامی و ولایت فقیه، محمد تقی مصباح یزدی.

منابع فرعی:

۱. مبانی اندیشه سیاسی در اسلام، عمید زنجانی؛
۲. جامع المقاصد، محقق ثانی؛
۳. ولایت فقیه، امام خمینی؛

۴. الولایه الالهیه الاسلامیه، محمد مؤمن؛
۵. دراسات فی ولایه الفقیه، حسینعلی منتظری؛
۶. بنیان حکومت در اسلام، سید کاظم حائری؛
۷. ولایت، فقیه، ولایت فقاہت و عدالت، جوادی آملی؛
۸. تکامل فکر سیاسی شیعه از شورا تا ولایت فقیه، احمد الکاتب؛
۹. دموکراسی و ولایت فقیه، محمد مهدی بهداروند؛
۱۰. بحوث استدلالیه فی مسائل خلافیه، یعقوبی؛
۱۱. حکمت حکومت فقیه، ممدوحی؛
۱۲. ابعاد حقوقی نظریه ولایت فقیه در ساختار نظام جمهوری اسلامی، روح الله فیاضی؛
۱۳. مبانی ولایت فقیه، کمال الدین عمادی؛
۱۴. ولایت فقیه؛ مبانی، ادله و اختیارات، مهدی هادوی تهرانی؛
۱۵. ولایت فقیه (حدود اختیارات و وظایف)، محسن شیخ الاسلامی؛
۱۶. ولایت، رهبری و روحانیت، سید محمد حسینی بهشتی؛
۱۷. ولایت فقیه و خبرگان، آیت الله مصباح یزدی؛
۱۸. درآمدی بر تحول نظریه دولت در اسلام (درباره نظریه ولایت فقیه)، محمد تقی مصباح یزدی؛
۱۹. چالش های فکری نظریه ولایت فقیه، احمد جهان بزرگی؛
۲۰. بررسی تطبیقی نظریه های ولایت فقیه، مصطفی جعفرپیشه فرد؛
۲۱. نگاهی به مبانی قرآنی ولایت فقیه، شریف لک زایی؛
۲۲. پیشینه نظریه ولایت فقیه، علی ذوعلم؛
۲۳. ولایت فقیه در اندیشه فقیهان، مصطفی جعفرپیشه فرد؛
۲۴. سیر تحول اندیشه ولایت فقیه در فقه شناسی شیعه، یعقوب علی برجی؛
۲۵. مبانی تحلیلی نظام جمهوری اسلامی، محمد جواد ارسطا؛
۲۶. شؤون و اختیارات مطلقه ولایت فقیه، محمد علی قهرمانلو؛
۲۷. بنیان حکومت در اسلام، سید کاظم حائری؛
۲۸. حدود ولایت حاکم اسلامی؛ ترجمه مبحث ولایت فقیه از کتاب عوائد الایام، ملا احمد نراقی؛
۲۹. تنبیه الامه و تنزیه المله یا حکومت از نظر اسلام، میرزا محمد حسین نایینی؛
۳۰. شئون و اختیارات ولی فقیه؛ ترجمه مبحث ولایت فقیه از کتاب البیع، امام خمینی.

زبان عربی

عنوان درس		نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعت	شیوه اجرا				پیش نیاز			شیوه ارزش یابی	
زبان عربی		نظری	عملی			حضوری	بیمه حضوری	غیر حضوری	مجازی	دارد	ندارد	مربی	تجربی	تجربی
		*		۴	۶۴	*			*			*	*	*

اهداف

توانمندی سازی دانش پژوهان در مهارت های چهارگانه «صحبت کردن، شنیدن، خواندن و نوشتن» به زبان عربی به منظور و تقویت توان بهره گیری از متون عربی جدید در حوزه مذاهب و فرق اسلامی:

- ♦ ارتباط با عرب زبانان؛
- ♦ تدریس دروس حوزوی به زبان عربی؛
- ♦ سخنرانی دینی و تبلیغ معارف اهل البیت علیهم السلام به زبان عربی و شرکت در سمینارها؛
- ♦ تحقیق، تقریر، پژوهش و نگارش به زبان عربی.

سر فصل ها:

انجام تمرین گفتاری و شنیداری در موضوعات روزمره به شرح ذیل:

التعاریف و التعریف، الدراسة، العمل، الهویات، الاسره، السفر، التسویق، الصحه و العلاج
تقویت توان درک مطلب، تحلیل و نگارش متون جدید مرتبط با مذاهب اسلامی با تکیه بر الگوی کاربردی ذیل:

♦ منابع مکتوب

مطالعه و تلخیص یک متن (در هر جلسه) به همراه گفتگوی آزاد پیرامون آن بر اساس واژگان و ترکیبات استفاده شده در متن به همراه تلاش برای استفاده از ساختارهای جملات ادبی و مؤثر در محورهای؛

توحید و شرک، امامت، حیات برزخی، توسل به دعا، جاه و مقام اولیای الهی، تبرک به آثار اولیای الهی، شفاعت، استغاثه، نذر و ذبح برای خدا، سنت و بدعت، مشروعیت زیارت قبور، گریه بر اموات بزرگداشت موالید و وفیات اولیای الهی، سجده بر تربت امام حسین علیه السلام.

♦ رسانه

استماع یک برنامه (مناظره، خبر و گفتگو) به همراه بحث و گفتگو درباره آن در کلاس و نگارش یک متن کوتاه مرتبط با آن (الگوی شنیدن، تکرار، نگارش و تصحیح) در محورهای ذکر شده.

منابع

منابع اصلی:

۱. صدی الحیاء، کانون زبان ایران؛
۲. العربیة بین یدیك، اللغة العربیة، معصومی بهبهانی؛
۳. مطارحات فی العقیده الاسلامیه، سید کمال حیدری؛
۴. مناظرات فی الامامه، عبد الله الحسن.

منابع فرعی:

۱. المدخل فی تعلم اللغة العربیة، السید محمد الحیدری؛
۲. الطریقه السهله فی تعلم اللغة العربیة، حسن الحکیم؛
۳. العربیة للناشئین، محمود الصینی؛
۴. ثم اهتدیت، تیجانی؛
۵. محاضرات الشیخ الوائلی، أحمد الوائلی؛
۶. و رکبت السفینه، مروان خلیفات؛
۷. الزلزال، عصام العمداد؛
۸. قصه الحوار الهادی، حسینی قزوینی.

روش تحقیق تخصصی

عنوان درس		نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعت	شیوه اجرا				پیش نیاز			شیوه ارزش یابی		
روش تحقیق تخصصی		نظری	عملی			حضوری	بهمه حضوری	غیر حضوری	مجازی	دارد	ندارد	آزمایی	تجزیه و تحلیل	تجربه	پرسش و پاسخ
		*		۲	۳۲	*			*			*	*	*	*

اهداف

آشنایی و تسلط بر روش ها، ضوابط، منابع پژوهش و تحلیل اطلاعات پژوهشی؛ شناخت گونه های جست و جوی اینترنتی.

سر فصل ها:

- ♦ تعریف روش تحقیق، بیان جایگاه و اهمیت روش تحقیق در علوم، تعریف دقیق روش تحقیق، تفاوت روش تحقیق با اصطلاحات همسو مانند: تبع، گردآوری، تألیف و...؛
- ♦ بیان مسئله، تعریف مسئله علمی، بیان تمایز مشکل و مسئله، ویژگی های بیان مسئله، نحوه تنظیم مسئله؛
- ♦ گزاره های پژوهش (۱)، پرسش اصلی، پرسش های فرعی، فرضیه ها، اهداف اصلی، اهداف فرعی؛
- ♦ گزاره های پژوهش (۲)، اهمیت تحقیق، ضرورت تحقیق، فایده و دستاوردهای تحقیق؛
- ♦ پیشینه پژوهش، پیشینه پژوهشی، پیشینه موضوعی، شیوه تنظیم پیشینه در تحقیق ها؛
- ♦ شیوه تنظیم طرح تحقیق (پروپوزال)، توضیح قسم های مختلف پروپوزال؛
- ♦ آشنائی با مفهوم، متغیر و شاخص سازی تعریف مفهوم، تعریف متغیر، شیوه های شاخص سازی و تمرین عملی آن؛
- ♦ انواع تحقیق، تحقیق از نظر هدف، تحقیق از نظر داده ها، تحقیق از نظر روش؛
- ♦ منبع شناسی و نقد منابع، شیوه های شناسایی منابع با تأکید بر مسئله تحقیق، نقد و پالایش منابع؛
- ♦ شیوه های ارجاع نویسی، اهمیت ارجاع نویسی، شیوه ارجاع نویسی درون متنی، شیوه ارجاع نویسی پاورقی، تفاوت پاورقی و منابع پایانی، تبیین مفهوم سرقت ادبی و کپی رایت؛
- ♦ شیوه های فیش نگاری، توضیح و بیان فیش های تحقیقاتی؛
- ♦ پاراگراف نویسی، بیان انواع پاراگراف و تمرین آن؛

- ♦ روش تحقیق در تاریخ، بیان روش‌های مختلف تحقیق با تکیه بر روش تحقیق تاریخی؛
- ♦ تجزیه و تحلیل داده‌ها، شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها بر اساس روش تحقیق تاریخ، روش جمع‌بندی نتایج؛
- ♦ شیوه‌های جستجوی اینترنتی، معرفی بانک مقالات اینترنتی، معرفی کتابخانه‌ای اینترنتی، شیوه‌های جستجوی اینترنتی، معرفی برخی از نرم‌افزارهای مهم روش تحقیق.

منابع

منابع اصلی:

۱. روش تحقیق و مآخذشناسی، رنجبر؛
۲. چگونه پژوهش کنیم، نیک‌مُر.

منابع فرعی:

۱. روش‌های پژوهش در تاریخ (آستان قدس رضوی)، شارل ساماران؛
۲. روش تحقیق، مجید طرقي؛
۳. روش تحقیق مفهومی در متون اسلامی، حسین نژاد؛
۴. آئین پژوهش، احمد گیوی.

منطق

عنوان درس		نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعت	شیوه اجرا				پیش نیاز			شیوه ارزش یابی		
منطق		تقریری	عملی			حضوری	بیمه حضوری	مجازی	دارد	ندارد	کتابی	مکتبی	تجربی	تجربی	تجربی
		*		۲	۳۲	*					*	*	*	*	*

اهداف

- ♦ شناخت اصول و قواعد درست اندیشیدن و دقیق سخن گفتن؛
- ♦ توانایی در بهره گیری از قوانین منطقی در تعریف مفاهیم و یکار گیری قضایا و استدلال ها؛
- ♦ توانایی بر نقد اندیشه ها در حوزه الفاظ ، تعریف ، تقسیم ، قضایا و استدلال ها.

سر فصل ها:

۱. المقدمة: (ماهیه المنطق و بیان الحاجة إليه - موضوع المنطق)؛
۲. المقالة الأولى: فی المفردات؛
۳. المقالة الثانية: فی القضايا وأحكامها (تعریف القضية وأقسامها الأولیة الحمليّة - أقسام الشرطیه - أحكام القضايا)؛
۴. المقالة الثالثة: فی القیاس (تعریف القیاس وأقسامه المختلطات - الاقترانیات الکائنه من الشرطیات - القیاس الاستثنائی - لواحق القیاس)؛
۵. الخاتمة: (مواد الأقیسه - أجزاء العلوم).

منابع

منابع اصلی:

۱. تحریر القواعد المنطقیه فی شرح الرساله الشمسیه، قطب الدین رازی؛
۲. منطق کاربردی، خندان.

منابع فرعی:

۱. اساس الاقتباس، خواجه نصیر الدین طوسی؛
۲. الحاشیه، ملا عبد الله یزدی؛
۳. الجوهر النضید، علامه حلی؛

۴. منطق شرح منظومه، سبزواری؛
۵. لوامع الاسرار فی شرح مطالع الانوار، قطب رازی؛
۶. اللمعات المشرقیة، ملاصدرا؛
۷. معیار دانش، عسکری سلیمانی؛
۸. منطق استدلال (منطق حملی)، حیدری؛
۹. ماهیت و انواع تعریف، نرگس نظرنژاد؛
۱۰. منطق کاربردی، علی اصغر خندان.

فلسفه اسلامی ۱

عنوان درس		نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعت	شیوه اجرا				پیش نیاز			شیوه ارزش یابی		
فلسفه اسلامی ۱		نظری	عملی			حضور	نیجه حضوری	غیر حضوری	مجازی	دارد	ندارد	کتابی	مشافه	تجربی	
		*		۵	۸۰	*			*		*	*	*		

اهداف

شناخت عقلی احکام عامه وجود و الهیات اخص.

سرفصل ها:

مباحث مفهومی وجود، اصالت و تشکیک وجود، ذهنی و عینی، معقولات ثانیه، وجود رابط و مستقل، نفس الامر، جعل، ماهیت، حدوث و قدم، مواد ثلاث، وحدت و کثرت، قوه و فعل، علیت، مقولات، علم و عالم و معلوم، اثبات ذات، توحید، صفات الهی و احکام آن ها، نحوه صدور کثرت.

منابع

منابع اصلی:

شرح منظومه سبزواری قسمت امور عامه و الهیات اخص، ملاهادی سبزواری.

منابع فرعی:

۱. شواهد الربوبیه، صدرالدین محمد شیرازی؛
۲. اسفار اربعه، صدرالدین محمد شیرازی؛
۳. المبدأ و المعاد، صدرالدین محمد شیرازی.

فلسفه اسلامی ۲

عنوان درس		نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعت	شیوه اجرا				پیش نیاز			شیوه ارزش یابی	
فلسفه اسلامی ۲		تفکری	علمی	۵	۸۰	حضور	نیمه حضوری	غیر حضوری	مجازی	دارد	ندارد	کتابی	شماره‌ای	تحقیقی
		*				*			*		*	*	*	

۹۰

اهداف

شناخت نفس و معاد بر مبنای عقل.

سرفصل‌ها:

تعریف و اثبات نفس، قوای نفس، حدوث و قدم نفس، تجرد نفس، استحاله تناسخ، تحقیق معاد روحانی و جسمانی، احکام نبوات و منامات.

منابع

منابع اصلی:

شرح منظومه سبزواری قسمت نبوات، نفس و معاد، ملاهادی سبزواری.

منابع فرعی:

۱. شواهد الربوبیه، صدرالدین محمد شیرازی؛
۲. اسفار اربعه، صدرالدین محمد شیرازی؛
۳. المبدأ و المعاد، صدرالدین محمد شیرازی.

کارگاه مهارت وعظ و خطابه

عنوان درس		نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعت	شیوه اجرا				پیش نیاز			شیوه ارزش یابی	
کارگاه مهارت وعظ و خطابه		نظری	عملی			حضوری	بیمه حضوری	غیر حضوری	مجازی	دارد	ندارد	کتابی	مذهبی	تحقیقی
		۱	۲	۳	۴۸	*			*		*	*	*	*

اهداف:

۱. فراگیری فنون سخن‌وری و شیوه‌های به کارگیری تمرین، جهت ابلاغ مبین و اقناع مخاطب؛
۲. ایجاد توان تبلیغ یا آموزش فنون و روش‌های تبلیغ و تأثیرگذاری بر مخاطبان و کیفیت بهره‌برداری از ابزار نوین.

سرفصل‌ها:

- ◆ کلیات؛
- ◆ اخلاق و آداب مبلغ و تبلیغ؛
- ◆ اقسام سخن‌وری؛
- ◆ روان‌شناسی و جامعه‌شناسی تبلیغ دینی؛
- ◆ مهارت سخن‌رانی سنتی و رسانه‌ای؛
- ◆ تنظیم مراحل سخن‌وری؛
- ◆ اقامه حجت و دلیل‌های خطابی؛
- ◆ نحوه ادای سخن یا سخن‌رانی؛
- ◆ جاذبه‌های حین سخن‌رانی؛
- ◆ مدیریت سخن‌وری عمومی و تخصصی؛
- ◆ سیره‌شناسی خطابی معصومین علیهم‌السلام؛
- ◆ مقتل‌شناسی و سبک‌شناسی مدیحه و مرثیه؛
- ◆ منبع‌شناسی توصیفی تبلیغ و سخن‌وری دینی؛
- ◆ آسیب‌شناسی تبلیغ دینی.

منابع

منابع اصلی:

فن بیان، مؤلف علی نظری منفرد، انتشارات نصایح.

منابع فرعی:

۱. سخن و سخن‌وری مؤلف محمد تقی فلسفی؛
۲. آداب سخن و سخن‌وری، مؤلف جعفر اسلامی؛
۳. جامعه‌شناسی در عرصه تبلیغات دینی، دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم؛
۴. روان‌شناسی و تبلیغات با تاکید بر تبلیغ دینی، محمد کاویانی و سید محمد غروی؛
۵. روش‌های تبلیغ و سخنرانی دینی، محمد مهدی ماندگاری حسین ملانوری، علیرضا پناهیان؛
۶. فن بیان، تمرین‌های عملی، مؤلف رضا شیرمرز.

کارگاه مهارت تدریس

عنوان درس		نوع درس		تعداد واحد	تعداد ساعت	شیوه اجرا				پیش نیاز			شیوه ارزش یابی		
کارگاه مهارت تدریس		نظری	عملی	۳	۴۸	حضوری	بهره حضوری	غیر حضوری	مجازی	دارد	ندارد	سازمانی	تجربی	تفصیلی	تولیدی
		۱	۲			*			*		*	*	*	*	*

اهداف:

شیوه ها و الگوها و روش های معمول تدریس در حوزه های علمیه و مقایسه آن ها با روش های معمول در دانشگاه ها؛
کسب دانش و مهارت های لازم در زمینه طراحی اجرا و ارزش یابی از فعالیت های تدریس،
یادگیری با در نظر گرفتن کاربرد اصول برنامه ریزی درسی و تکنولوژی آموزشی.

سرفصل ها:

- ◆ کلیات مفاهیم و تعاریف؛
- ◆ اهداف آموزشی؛
- ◆ مهارت های تدریس؛
- ◆ طراحی آموزشی؛
- ◆ الگوهای تدریس؛
- ◆ روش های تدریس؛
- ◆ آرایه مهارت های آموخته شده در کارگاه تدریس و نقد آن به وسیله اساتید فن.

منابع

منابع اصلی:

روش تدریس پیشرفته، شعبانی حسن.

منابع فرعی:

۱. مهارت های آموزشی، روش ها و فنون تدریس، حسن شعبانی؛
۲. روش ها و فنون تدریس، امان الله صفوی؛

۳. روش تحصیل، معاونت پژوهش مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران؛
۴. الگوهای تدریس، محمود مهر محمدی؛
۵. روان‌شناسی پرورشی، علی اکبر سیف؛
۶. روش‌ها و فنون تدریس، حسین خنیفر؛
۷. روش‌ها و فنون تدریس، منوچهر و کیلیان؛
۸. تدریس خرد، جرج براون ترجمه علی رئوف.

کارگاه مهارت اصول مدیریت اسلامی

عنوان درس		نوع درس		تعداد اوراق	تعداد ساعت	شیوه اجرا				شیوه ارزش‌یابی		
کارگاه مهارت اصول مدیریت اسلامی		تجربی	تئوری			حضور	بیمه حضوری	غیر حضوری	مجازی	دارد	ندارد	کتابی
		۱	۲	۳	۴۸	*			*			*

اهداف:

آگاهی از موازین و الهام گرفتن از الگوها در جریان اعمال مدیریت و بررسی این اصول و الگوها در سیره ائمه اطهار علیهم‌السلام.

سر فصل‌ها:

۱. جایگاه مدیریت در نظام اسلامی؛
۲. اصول اساسی مدیریت اسلامی و الگوهای آن؛
۳. اصل عدم تقدم بر خدا و رسول؛
۴. اصل اعمال مدیریت بر اساس اختیار نه اجبار به جز در موارد استثنا و ضرورت؛
۵. اصل اعمال مدیریت بر اساس بصیرت نیروها؛
۶. اصل وحدت و هماهنگی در مدیریت و سلسله مراتب سازمانی؛
۷. اصل اولویت دادن به مصالح معنوی و اخروی و الگوهای آن؛
۸. اصل تدبیر و عاقبت اندیشی و الگوهای آن؛
۹. اصل مشورت و الگوهای آن؛
۱۰. اصل بشارت و انداز و الگوهای آن؛
۱۱. اصل انصاف و عدالت و الگوهای آن؛
۱۲. اصل آموزش مستمر و الگوهای آن؛
۱۳. اصل تجزب و سازماندهی و الگوهای آن؛
۱۴. اصل هدایت و رهبری و الگوهای آن؛
۱۵. اصل ابوت و نبوت ایمانی و الگوهای آن؛

۱۶. اصل کنترل و نظارت و الگوهای آن؛

۱۷. اصل ارزیابی و الگوهای آن.

منابع

منابع اصلی:

جزوه یا کتاب پیشنهادی استاد.

پایان نامه

عنوان درس			نوع درس		تعداد واحد		تعداد ساعات		شیوه اجرا			پیش نیاز			شیوه ارزش یابی		
پایان نامه			نظری	عملی					حضور	نیمه حضوری	غیر حضوری	مجازی	دارد	ندارد	کتابی	شغلی	تحقیقی
					۵		۹۶		*			*			*		*

اهداف:

ارایه پژوهشی جامع، همراه با بررسی و تتبع کافی در موضوعات مرتبط با مذاهب کلامی و سلفی پژوهی.

حرم مطهر، بلوار شهید شوشتری
انتهای شهید شوشتری
ساختمان شورای عالی حوزه علمیه خراسان

تلفن: ۰۵۱-۳۲۰۰۸۴۹۷

دورنگار: ۰۵۱-۳۲۰۰۸۲۲۳

کد پستی: ۰۹۱۵۴۶۵۶۳۸۶
